

MEDLEMSDEMOKRATI OG DIVERSITET I IDRÆTTEN PÅ FREDERIKSBERG

En undersøgelse af FIUs rolle samt medlemsdemokratiet og diversiteten i foreningsidrætten på Frederiksberg

Rapport / Juni 2023

Peter Forsberg &
Line Bilberg

Idrættens
Analyseinstitut

MEDLEMSDEMOKRATI OG DIVERSITET I IDRÆTTEN PÅ FREDERIKSBERG

Titel

Medlemsdemokrati og diversitet i foreningsidrætten på Frederiksberg

Forfatter

Peter Forsberg og Line Bilberg

Øvrige bidragydere

Nathalie Zahle

Rekvirent

Frederiksberg Idræt

Layout

Idrættens Analyseinstitut

Forsidefoto

Frederiksberg Idræt

Udgave

1. udgave, Aarhus, juni 2023

Pris

Rapporten kan downloades gratis på www.idan.dk

ISBN

978-87-93784-93-2 (pdf)

Udgiver

Idrættens Analyseinstitut

Frederiksgade 78B, 2.

DK-8000 Aarhus C

T: +45 3266 1030

E: idan@idan.dk

W: www.idan.dk

Gengivelse af denne rapport er tilladt med tydelig kildehenvisning.

Indhold

Indledning.....	6
Resume og anbefalinger.....	7
FIUs rolle.....	7
Medlemsdemokratiet i FIU.....	10
Undersøgelsens metode.....	16
Spørgeskemaundersøgelse blandt idrætsforeninger på Frederiksberg.....	16
Interviews og fokusgrupper.....	16
Metodisk tilgang.....	17
Del 1: FIUs formål og organisering samt tilfredshed med FIUs virke.....	18
FIUs formål og organisering.....	18
Foreningernes tilfredshed med FIUs virke.....	20
Del 2: FIUs rolle.....	23
FIUs syn på egen rolle.....	24
Foreningers syn på FIUs rolle.....	26
Opmærksomhedspunkter vedrørende FIUs roller.....	29
Del 3: FIU og medlemsdemokratiet.....	35
Status på medlemsdemokratiet i FIU.....	37
Opmærksomhedspunkter vedrørende medlemsdemokratiet.....	46
Del 4: Diversitet i FIU og idrætten på Frederiksberg.....	51
Hvad er diversitet, og hvordan undersøges det?.....	51
Foreningernes fokus på diversitet.....	52
En organisatorisk fordelingstrappe.....	54
Opmærksomhedspunkter for FIU.....	60
Litteratur.....	65
Bilag 1: Interviewliste.....	67
Bilag 2: Kriterier til fordeling af tider i faciliteter.....	68

Indledning

Frederiksberg Idræt (FIU) er en paraplyorganisation for idrætsforeninger på Frederiksberg, som har til formål at fremme udøvelsen af idræt på Frederiksberg og skabe bedst mulige vilkår for idrætsforeningerne. FIU varetager foreningernes interesser over for Frederiksberg Kommune, og FIU ejer og driver en række faciliteter i kommunen.

FIU har i 2023 57 medlemsforeninger, og FIUs eksistensberettigelse beror på, at en stor del af idrætsforeningerne i kommunen er medlem af FIU, og at medlemsforeninger og kommunen (dvs. administration og politikere) finder FIU relevant. Aktuelt finder man 27 foreninger i Frederiksberg Kommune, som ikke er medlem af FIU¹.

I forlængelse heraf har FIU bedt Idrættens Analyseinstitut (Idan) om at gennemføre en uvildig undersøgelse, der danner overblik over FIUs rolle, foreningerne og kommunens opfattelse af FIU, medlemsdemokratiet og diversiteten i FIU og foreningsidrætten på Frederiksberg. Med afsæt heri ønsker FIU anbefalinger til, hvordan de kan øge medlemsdemokratiet, foreningernes udbytte af medlemskabet og diversiteten i foreningsidrætten på Frederiksberg.

Læsevejledning

Denne rapport indeholder den samlede analyse. Rapporten indledes med et kort resume, som også indeholder en række konkrete anbefalinger til at øge medlemsforeningers udbytte af deres medlemskab af FIU, medlemsdemokratiet samt diversiteten i foreningsidrætten.

Resume og anbefalinger er skrevet på en sådan måde, at de kan læses særskilt. Den interesserede læser opfordres til også at læse de enkelte analyseafsnit, som resuméet og anbefalingerne bygger på.

Den samlede rapport bygger på 16 kvalitative interviews med repræsentanter fra FIU, foreninger og kommunen (forvaltning og politikere) samt en spørgeskemaundersøgelse blandt foreningerne (både medlemmer og ikke-medlemmer). Undersøgelsens metode er beskrevet efter resuméet.

Rapporten består af fire analyseafsnit: Del 1 fokuserer på FIUs organisering, opbygning og foreningernes tilfredshed med FIUs virke. Dernæst fokuserer del 2 på FIUs rolle, hvorefter del 3 har fokus på medlemsdemokratiet i FIU. Afslutningsvis zoomer del 4 ind på diversiteten i foreningsidrætten på Frederiksberg.

¹ Opgørelsen er tilvejebragt af Frederiksberg Kommune og er gældende for foråret 2023.

Resume og anbefalinger

Rapporten indledes med et resume, som er inddelt i tre afsnit, som omhandler henholdsvis FIUs rolle, medlemsdemokratiet i FIU og diversiteten i FIU og foreningsidrætten i Frederiksberg Kommune. Inden for de tre afsnit præsenteres centrale forhold og perspektiver og undervejs fremføres en række anbefalinger, som er frembragt på baggrund af den samlede analyse, som FIU kan arbejde videre med.

FIUs rolle

FIU er en paraplyorganisation for idrætsforeninger på Frederiksberg, som i 2023 har 57 medlemsforeninger. FIU har til formål at fremme udøvelsen af idrætten i Frederiksberg Kommune samt at skabe de bedst mulige vilkår for idrætsforeningerne på Frederiksberg (Frederiksberg Idræt, 2022a). Der findes yderligere 27 idrætsforeninger i kommunen, som ikke er medlem af FIU.

FIU består af et driftsteam med ca. 25 ansatte og et idrætsteam med fire idrætskonsulenter. FIU modtager et driftstilskud fra Frederiksberg Kommune på ca. 20 mio. kr. og står for mange af de opgaver, som kommunen typisk løser. FIU løser flere opgaver og koordinerer mere end et gennemsnitligt idrætsråd.

Overordnet set viser undersøgelsen, at medlemsforeningerne er ret tilfredse med FIUs virke. Tre ud af fire medlemsforeninger er således tilfredse med FIUs støtte og bidrag til foreningen, mens endnu flere er tilfredse med FIUs overordnede arbejde. FIUs egne undersøgelser indikerer, at der har været stabilitet i tilfredsheden med FIUs overordnede arbejde over tid.

Til at analysere FIUs rolle i forhold til idrætten på Frederiksberg er anvendt et begrebsapparat, som opdeler idrætsråds indsats i fire roller (Waldahl, 2009). Undersøgelsen beskriver således FIUs indsats gennem de fire roller, som er rollen som interesseorganisation, koordineringsorgan, implementeringsorgan og serviceorgan. Der er blandt forskellige aktører i idrætten på Frederiksberg – FIU (bestyrelse og ansatte), medlemsforeningerne og kommunen (forvaltningsmæssigt og politisk) – bred enighed om, at alle roller er i fokus i FIUs virke. De fire roller beskrives nærmere herunder, hvor anbefalingerne til FIU også præsenteres.

Rollen som interesseorganisation

I rollen som interesseorganisation varetager FIU foreningernes samlede interesser over for kommunen. FIU har jævnligt møder med kommunen og borgmesteren, og interessevaretagelse er en opgave, som mange foreninger ser som væsentlig, men det er svær opgave, fordi det ikke er muligt at tilfredsstille alle foreningers ønsker. FIU betragter sig selv som en tragt i den henseende. Foreningerne er bevidste om, at ikke alle kan imødekommes, men alligevel giver enkelte foreninger i undersøgelsen udtryk for, at de mangler transparens i forhold til, hvordan FIU arbejder med interessevaretagelse, og at de har svært ved at se, hvad FIU reelt gør for at forbedre facilitetsforholdene.

Undersøgelsen giver indikation af, at foreningerne på et overordnet niveau er bevidste om, at FIU arbejder for foreningsidrættens interesser, men som bestyrelsen selv er inde på, er det måske de færreste foreninger, som ved, hvor meget denne opgave fylder, samt hvordan den reelt foregår.

- **Anbefaling 1: Øget transparens og synlighed i bestyrelsens interessevaretagelse**
Ovenstående kunne kalde på en indsats for at skabe mere synlighed og transparens på området, som rækker ud over opgaven med at indsamle facilitetsønsker fra foreninger på årsbasis og orientere på formandsmøder. Det vil dog være vigtigt, at foreningerne ikke overdynges med information.

Rollen som koordineringsorgan

I rollen som koordineringsorgan fremstår FIU som et koordinerende forum, der søger at skabe fælles mening og interesse blandt medlemsforeningerne. Der sker via fælles drøftelser, som blandt andet foregår i forbindelse med repræsentantskabsmødet, formandsmøder og morgenmøder. Desuden står FIU mindst en gang om året for at indsamle foreningernes ønsker på facilitetsområdet. Undersøgelsen viser også, at fagidrætsudvalgsmøder og brugergruppemøder udgør en væsentlig arena for koordinering mellem foreningerne. Det sker i forhold til de specifikke opgaver, som varetages i udvalgene, men også på et mere uformelt plan, hvor mødet mellem foreninger skaber grobund for samarbejde. Koordineringsrollen fylder ifølge foreningerne mindre end de andre roller i FIU, men mere end tilfældet er i andre idrætssamråd. Det er særligt de faste strukturer i form af repræsentantskabsmøder, deltagelse i udvalg samt formands- og morgenmøder, som er med til at understøtte rollen.

- **Anbefaling 2: Udvalg med nye fokuspunkter**
Koordineringen foregår overordnet set godt, men man kunne overveje, om der er behov for et supplement til de etablerede strukturer (fagidrætsudvalg og brugergruppe), som havde et andet sigte, der ikke går på fordeling af tider og drift af anlæg. Det kunne f.eks. være udvalg med fokus på diversitet, trænerrekruttering, kommunikation, sociale arrangementer eller lignende, som giver mening for foreninger på tværs af aktiviteter at deltage i. Det vil være væsentligt, at der er tale om et tilvalg, og at foreningerne ikke tvinges ind i noget, som de ikke har tid til.

Rollen som implementeringsorgan

I rollen som implementeringsorgan står FIU for at administrere og fordele tider i faciliteter på Frederiksberg. Denne rolle fylder langt mere i FIU end i andre idrætssamråd. FIUs driftsteam søger for den daglige drift af faciliteterne, som ifølge brugerne har høj standard. Fordelingen af tider varetages i udvalg og er i overvejende grad lagt i hænderne på frivillige. De overordnede kriterier for fordeling har rod i folkeoplysningsloven, og FIUs administration (idrætsteamet) har en rolle i at understøtte foreningernes arbejde med fordelingen. Der er overordnet set stor tilfredshed med FIUs drift af faciliteter, og faciliteternes stand italesættes af mange som rigtig god. Brugergrupperne på de enkelte faciliteter nævnes fra flere foreninger som en styrke, som er med til at sikre godt samarbejde mellem foreningsbrugere og halinspektørerne.

Hovedparten af foreningerne er overordnet set tilfredse med resultatet af den seneste fordeling af tider i faciliteterne, selve processen samt deres mulighed for at få indflydelse på processen. Med forbehold for få besvarelser indikerer svarene fra foreninger, der ikke er medlemmer af FIU, at de er lidt mere tilfredse med ovenstående end medlemmerne, ligesom der ses tendens til en lidt større tilfredshed blandt mindre foreninger. Selvom der overordnet set er tilfredshed, så finder man på dette punkt også en del kritiske røster. Flere foreninger finder fordelingen uigennemskuelig, og der peges fra FIUs administration også på, at der er store forskelle på tværs af idrætter. Enkelte foreninger efterspørger objektive kriterier, og at FIUs ansatte involveres mere i processen, så man sikrer, at fordelingen sker på fair vis. Flere foreninger fremfører, at det er svært at forstå fordelingssystemet og komme ind i det. Når man omvendt er kommet ind, så er man sikret tider, og systemet synes i høj grad at fremme stabilitet. Systemet italesættes som sympatisk, fordi det er foreninger, der bestemmer, men det kan være problematisk på et område, hvor foreningerne har stærke særinteresser.

- **Anbefaling 3: Serviceeftersyn af fordelingsprocessen**

Selvom de fleste foreninger er tilfredse med resultatet af fordelingen såvel som processen, er der også foreninger, som er utilfredse hermed. Ikke alle foreninger synes at være bevidste om de nedfældede regler, og det kan kalde på et serviceeftersyn. Her kan det være relevant at fokusere på, om fordelingsprocessen kan gøres mere gennemskuelig, og om der i tilstrækkelig grad gøres brug af objektive kriterier. Det kan også være relevant at se på, om der er behov for mere ensartethed på tværs af idrætter, ligesom administrationens rolle også er relevant at berøre. Endelig synes det også relevant at debattere et indslusningssystem for nye foreninger, som tidligere har været i fokus.

Rollen som serviceorgan

I rollen som serviceorgan har FIU en vejledende og rådgivende rolle for medlemsforeningerne. FIU er foreningernes første kontakt, når de skal have hjælp og assistance, og FIU agerer i praksis som foreningernes nærmeste samarbejdspartner. I mange andre kommuner ville det være den kommunale forvaltning. Det er ikke kun forhold vedrørende faciliteter og fordelingen af tider, som foreninger henvender sig til FIU om, og FIU har også en central rolle i at understøtte foreningernes virke i forhold til at opstarte nye aktiviteter, hjælpe foreningerne med at løse administrative opgaver, understøtte rekruttering af frivillige og trænere samt understøtte fællesskabet i foreningerne.

Over de seneste år har der været en udvikling i servicerollen, som har fået langt mere vægt i takt med, at FIU er gået fra at have én foreningskonsulent til i dag at have fire. Der er generelt rigtig stor tilfredshed med, at FIU i højere grad end tidligere yder forskellige former for service til foreningerne, som ifølge en stor forening især er relevant for de mindre foreninger. En række mindre foreninger noterer, at de har stor gavn af de forskellige ydelser, som FIU stiller til rådighed, og at de opfatter, at FIUs konsulenter ønsker at hjælpe, hvor de kan.

- **Anbefaling 4: Fokus på at understøtte foreninger uden ansatte**
Servicerollen er især vigtig for mindre foreninger, som har begrænsede ressourcer til at deltage i FIUs demokratiske struktur. Derfor kan det være relevant at øge fokus på at understøtte disse foreninger i deres deltagelse. Det er man i gang med, og det synes relevant at fortsætte. Især fordi disse foreninger er væsentlige at have med i et demokratisk perspektiv.

FIUs samlede rolle

I sammenligning med andre idrætssamråd gælder, at der generelt er større forventninger fra medlemsforeningerne til FIUs indsats. Foreningerne ser særligt behov for forbedringer i forhold til FIUs evne til at varetage foreningernes fælles interesser (som er en del af rollen som interesseorganisation) samt bidrage til en demokratisk beslutningsproces på området (som er en del af rolle som koordineringsorgan).

I et større kommunalpolitisk perspektiv er det også væsentligt at nævne, at FIU har en rolle som en forlænget arm for foreninger såvel som kommune. På den ene side er FIU en forlænget arm for foreningerne ved at varetage deres interesser (primært via interesse- og koordineringsrollen), mens de samtidig agerer som kommunens forlængede arm i forhold til at administrere faciliteter og servicere foreningerne (primært via implementerings- og servicerollen). Undersøgelsen viser, at ikke alle aktører finder denne dobbelthed ideel.

Medlemsdemokratiet i FIU

Undersøgelsen har også haft fokus på at undersøge medlemsdemokratiet i FIU. Det teoretiske afsæt for denne del er taget i fire minimumsprincipper for demokratisk ageren, som er relevante for sportsorganisationer, der modtager direkte eller indirekte støtte fra de offentlige. Principperne er udarbejdet af Europarådet (2019) og er relevante i en dansk kontekst. De fire principper er afgørende for, at en organisation kan agere demokratisk.

Undersøgelsen viser, at FIU på papiret har strukturer, som gør det muligt at imødekomme alle fire principper. FIU har grundlæggende en demokratisk struktur, hvor det er muligt for alle medlemsforeninger at blive valgt og få indflydelse; der er procedurer for fordeling af tider i faciliteter; referater, årsregnskab mv. er offentligt tilgængelige; alle foreninger har lige stor stemmeret og FIUs administration er med til at sikre, at små såvel som store foreninger behandles på fair vis.

Undersøgelsen giver også indblik i, hvordan principperne imødekommes i praksis. Her er det væsentligt indledningsvist at nævne, at tre ud af fire foreninger vurderer, at FIU har en demokratisk struktur, at FIU er lydhør over sine medlemmer, og at de fleste foreninger føler sig repræsenteret af FIU. Overordnet synes der blandt foreningerne altså at være tilfredshed med demokratiet i FIU, og undersøgelsen viser også, at principperne på et overordnet niveau imødekommes. Udvalgte aspekter inden for de fire principper skal nævnes her – herunder områder, hvor undersøgelsen peger på, at der kan være behov for forbedringer. Anbefalinger præsenteres undervejs.

Princip om demokratisk struktur

Det første princip går på at have en demokratisk struktur, hvor der er klare og regelmæssige procedurer for, hvordan forpersoner, bestyrelse mv. vælges. Det skal være muligt for alle medlemsorganisationer at opstille kandidater og give deres mening til kende.

Her er det en styrke, at en stor del af foreningerne deltager i strukturen med en eller flere repræsentanter, og der synes blandt foreningerne at være relativt godt kendskab til, hvem der sidder i FIUs bestyrelse. Repræsentantskabsmødet har stor opbakning blandt foreningerne, men flere sætter spørgsmålstegn ved dets demokratiske værdi. Der er meget envejskommunikation og sjældent debat til møderne, og ofte vælges kandidater til udvalg uden kampvalg. Repræsentantskabsmødet anses af bestyrelsen da også overvejende som en rituel markering af demokratiet i FIU, og ifølge bestyrelsen lever demokratiet især resten af årets 364 dage. Mange ting bliver løbende drøftet i f.eks. fagidrætsudvalg og brugergrupper, og på den måde er strukturen med til at understøtte demokratiet ved, at foreningerne løbende kan komme til orde. Det er svært at konkludere, hvad den manglende debatlyst og aktive deltagelse i mødet er udtryk for. Ikke mindst fordi foreningerne – som det fremføres af bestyrelsen – kan komme til orde i løbet af året.

- **Anbefaling 5: Arbejd med at få flere meninger sat i spil**
På papiret har FIU en demokratisk struktur, og der er også stor opbakning til repræsentantskabsmødet og formandsmøder, men der er begrænset debat til repræsentantskabsmødet. På den baggrund kan det være relevant at overveje, om man skulle sætte et arbejde i gang, som har fokus på, hvordan man arbejder med inddragelse af forskellige perspektiver. Det kan her være relevant at involvere kompetencer udefra, som ikke har et idrætsfagligt afsæt.
- **Anbefaling 6: Regler for udskiftning i bestyrelser og udvalg**
Som et supplement til at få flere meninger i spil kan det også være relevant at have regler for udskiftning i bestyrelse og centrale udvalg. Større udskiftning på posterne kan være en vej til at skabe et mere inkluderende miljø.

Princip om standarder og regler

Det andet princip handler om at have standarder og regler for håndtering og fordeling af knappe ressourcer, hvor der kan opstå interessekonflikter mellem medlemsorganisationerne.

I forhold til dette princip efterspørger nogle foreninger objektive kriterier i fordelingen af tider i faciliteter. Dertil kommer, at flere foreninger peger på problemer med at blive en del af fordelingen inden for visse idrætter, og det kunne give anledning til at se på, om der kan gøres mere for, at fordelingen i højere grad knytter an til det andet princip om standarder og regler. Herunder, om FIUs administration skal have en større rolle i fordelingen. Det skal nævnes, at FIU har nedfældet principper og kriterier i et sæt retningslinjer, som er afsættet for fordelingen af tider (Frederiksberg Idræt, 2022b). Der eksisterer således klare regler og principper herfor, men noget kunne tyde på, at ikke alle foreninger er opmærksomme herpå, eller at retningslinjerne ikke anvendes i praksis.

- **Anbefaling 7: Større klarhed over fordelingsprocessen**

En række foreninger efterspørger mere transparens og objektive kriterier i fordelingen. Der findes allerede nedfældede regler for fordelingen, og der synes grund til at få dem til at stå mere centralt blandt foreningerne. Det kan med fordel være en del af serviceeftersynet (jf. anbefaling 3), som også er relevant i et demokratisk perspektiv

Princip om ansvarlighed og transparens

Det tredje princip handler om ansvarlighed og transparens i forhold til beslutninger og finansielle prioriteringer. Beslutningstagere i organisationer (f.eks. bestyrelsen) skal stå til regnskab (og kunne drages til ansvar) for beslutninger, og der skal være offentlighed i forhold til organisationens økonomi, årsberetning mv.

Her er det en styrke – som det blev nævnt under det første princip – at mange foreninger har kendskab til bestyrelsen, og at mange foreninger sidder med i udvalg. Dertil kommer, at kommunen er repræsenteret i den forstand, at kommunalbestyrelsen udpeger to medlemmer blandt egne folk til repræsentantskabet, som har stemmeret. Det fremmer ansvarligheden. Der synes også at være en udbredt offentlighed i FIU i den forstand, at beretninger, årsregnskab og referater fra møder er tilgængelige på FIUs hjemmeside. Desuagtet er der alligevel foreninger, som efterspørger øget transparens. Det er som tidligere nævnt særligt i forhold til FIUs arbejde med at varetage foreningernes interesse over for kommunen samt fordeling af tider.

- Der er ingen selvstændige anbefalinger til dette punkt, men de indgår i et vist omfang i anbefaling 1, 3, 4, 6 og 7.

Princip om ligestilling og solidaritet

Det fjerde princip går på at behandle sine medlemsorganisationer på retfærdig vis i forhold til ligestilling og solidaritet. Organisationer skal understøtte lige rettigheder på tværs af køn, ligesom der også skal udøves solidaritet over for medlemsorganisationer.

Her er det en styrke, at de fleste foreninger giver udtryk for, at de føler sig repræsenteret af FIU, og at hovedparten af foreningerne opfatter FIU som lydhør. I forhold til solidaritet og spændet mellem små og store foreninger skal nævnes, at små foreninger har lige så stor indflydelse som store foreninger på repræsentantskabsmødet, men samtidig synes svar fra spørgeskemaundersøgelsen at indikere, at små foreninger er lidt mindre tilfredse med FIUs demokratisk struktur, inddragelse og lydhørhed end store foreninger. Desuden italesættes det som en udfordring, at det kan være svært for foreninger, der alene er baseret på frivillige, at deltage i alle dele af FIUs struktur. Det kan have den konsekvens, at foreninger med ansatte har bedre muligheder for at gennemføre deres ønsker. Dog påtager FIUs administration en rolle i at sikre, at alle foreninger behandles på fair vis.

Dertil kommer, at den politiske repræsentant ser manglen på køns- og aldersmæssig diversitet i FIUs bestyrelse og centrale udvalg som et problem, der kan underminere organisationens demokratiske virke. Selvom man kan imødekomme de øvrige principper, så vil man

ikke være demokratisk, hvis ikke diversiteten i FIU øges. Spørgsmålet om diversitet – som er omdrejningspunktet i næste afsnit – er også blevet forelagt FIUs siddende bestyrelse. Bestyrelsen ser ikke princippet om ligestilling og solidaritet i samme lys, og man er først og fremmest interesseret i at sammensætte en bestyrelse, som kan sætte sig op i helikopteren og agere på vegne af foreningernes bedste. Dog er bestyrelsen optaget af, at man har en vis repræsentation på tværs af idrætter, foreningsstørrelse, anlæg samt elite/bredde. Der findes en god repræsentation af disse i de centrale udvalg i FIU.

- **Anbefaling 8: Øg diversiteten i FIUs centrale udvalg**

Skal man følge tendensen inden for idrætten såvel som samfundet generelt, er der behov for, at kønsdiversiteten i FIUs centrale udvalg øges. Mere specifikke anbefalinger herom er i fokus i næste afsnit, og de kan eventuelt kombineres med anbefaling 6 om regler for udskiftning i bestyrelse og udvalg.

FIUs demokratiske position i et bredere perspektiv

Endelig skal to aspekter pointeres, som ligger i forlængelse af fokus på demokratiet i FIU, og som bliver centrale i et bredere demokratisk perspektiv, fordi FIU varetager opgaver for kommunen med at drifte faciliteter og fordele tider (jf. implementeringsrollen). Der er her tale om en opgave, som efter folkeoplysningsloven skal ske efter overordnede principper og foregå på en måde, som opfylder krav til god forvaltningsskik.

For det første peges der fra flere foreninger samt den politiske repræsentant på, at det kan være svært for frivillige foreninger at finde ressourcer til at deltage i demokratiet i FIU. Der sker en øget professionalisering af foreningslivet i disse år, og oplevelsen er, at foreninger med ansatte har bedre mulighed for at indgå i FIUs struktur og på den måde fremme foreningens ønsker.

For det andet synes der at være udfordringer med at oprette nye foreninger på Frederiksberg. Der er få foreninger i kommunen, og når nye folk henvender sig, har man svært ved at imødekomme deres ønsker, hvis de dyrker aktiviteter, hvor faciliteterne er fuldt booked. Fordelingen af tider – som kører efter et konservativt system – gør det svært at tage tider fra foreninger, som tidligere er blevet udnyttet. Det gør det svært for foreninger, som står udenfor, og enkelte aktører nævner, at man måske skal have et indslusningssystem.

Anbefalinger om øget diversitet

Anbefaling 8 ovenfor handlede specifikt om at øge diversiteten i FIU. Herunder følger en række mere konkrete anbefalinger i forhold til at øge diversiteten i FIU, som kan knytte an til anbefalingen. Derudover følger også en række anbefalinger, som går på foreningsidrætten mere generelt.

Det underliggende afsæt for anbefalingerne er – som nævnt – at det er vigtigt at arbejde med diversitet og øge den.

Diversitet i bestyrelse og udvalg

Herunder følger otte anbefalinger vedrørende diversitet på udvalgs- og bestyrelsesniveau, som kan være relevante at arbejde med for FIU. Anbefalingerne kan ses som et spektrum, hvoraf de første punkter er relativt nemme at bringe i spil, mens de sidstnævnte er mere omsiggribende. Det er også værd at bemærke, at FIU allerede arbejder med punkt 1 og 2.

Anbefalinger:

1. Slå udvalgsposter op på sociale medier samt sørg for kommunikation herom for at øge gennemsigtigheden
2. Opfordre flere kvinder til at deltage i bestyrelse og udvalg
3. Kig på formatet: Tidspunkt for udvalgsmøde, format, onlinedeltagelse mv.
4. Søg dialog og tag på besøg hos foreninger med god kvinderepræsentation (og andre grupper) i bestyrelser for at afmystificere udvalg og bestyrelsesarbejdet
5. Undersøg, hvilke andre kompetencer der kunne være relevante for bestyrelsen at have
6. Overvej andre udvalg – sociale (events), kommunikation, diversitet osv. – der måske kan tiltrække andre målgrupper.
7. Arbejd med kønskvoter i en prøveperiode – eksempelvis have en ambition om 30 pct. kvinder om to valgperioder
8. Sørg for udskiftning gennem et maks. antal år i bestyrelsen for at sikre flow. Det kan muligvis få andre til at se sig selv i det, hvis der er mere tradition for udskiftning, og det kan opleves som mindre 'bindende' at sidde i bestyrelsen.

Diversitet i foreningsidrætten

Foreningerne på Frederiksberg er især optaget af diversitet i forhold til køn, og derfor er det også oplagt at have fokus på dette fra FIUs side. Det kan med fordel suppleres med andre elementer. Fokus på diversitet i forhold til køn vil have fokus på at mindske den køns-mæssige ubalance i foreningsidrætten på Frederiksberg, som altså er mere skæv end lands-gennemsnittet. Det skal bemærkes at FIU har taget initiativer i forhold til punkt 1.

Anbefalinger:

1. Forsøg at tiltrække flere kvinder med særlige idrætsgrene
2. Hav opmærksomhed på breddeidrætten og idræt med mindre konkurrencefokus, der måske kan tiltrække andre børn og unge
3. Sæt det inkluderende miljø på dagsordenen, og evt. prioritere medarbejderressourcer til at arbejde med dette samt kommunikation herom. Her kunne opmærksomhed om inkluderende idrætsfaciliteter, herunder omklædningsrum, også være et inkluderende tiltag.

En generel bemærkning knyttet til anbefalingerne om diversitet i bestyrelse, udvalg og foreningsidrætten er, at uanset hvordan FIU går til opgaven, så anbefales det at sætte nogle konkrete ambitioner, som kan tage udgangspunkt i ovenstående. Det skal medvirke til, at diversitet ikke ender med at blive en 'tom' værdi, og det sender et signal til medlemsforeningerne om, at FIU ligeledes er optaget af disse emner.

En række målsætninger kan også medvirke til, at FIU er forberedt og har nogle principper at læne sig op ad, hvis der på et tidspunkt skulle opstå sager om dette emne. Hermed undgår FIU at blive nødsaget til at forholde sig til enkeltsager.

Undersøgelsens metode

Inden analysen præsenteres, skal undersøgelsens metode kort præsenteres. Analysen trækker på en række forskellige datakilder, som inkluderer interviews og fokusgrupper med repræsentanter fra FIU, kommunen og medlemsforeningerne, samt en spørgeskemaundersøgelse, som alle idrætsforeninger på Frederiksberg er blevet inviteret til at deltage i. Datamaterialet samt undersøgelsens metodiske tilgang er i fokus herunder.

Spørgeskemaundersøgelse blandt idrætsforeninger på Frederiksberg

Alle idrætsforeninger på Frederiksberg (medlemmer af FIU samt ikke-medlemmer af FIU) blev inviteret til at deltage i en elektronisk spørgeskemaundersøgelse. Foreninger med flere afdelinger har fået tilsendt et spørgeskemalink til hver afdeling.

I alt blev 103 foreninger/afdelinger inviteret til at deltage i spørgeskemaundersøgelsen, hvoraf 55 pct. har svaret². 86 pct. af respondenterne i undersøgelsen er medlem af FIU, mens 14 pct. ikke er medlem.

I denne type af spørgeskemaer forholder det sig typisk således, at det er de mest engagerede foreninger, som deltager. Resultaterne fra spørgeskemaundersøgelsen skal tages med forbehold herfor. Det har ikke været muligt at gennemføre en egentlig frafaldsanalyse, som kan angive eventuelle forskelle mellem foreninger, der har deltaget, samt foreninger, der ikke har.

Interviews og fokusgrupper

I forbindelse med undersøgelsen er der blevet foretaget 14 interviews og to gruppeinterviews. Respondenterne kan inddeles i tre grupper:

- FIU: Fokusgruppe med FIUs bestyrelse, repræsentanter fra fagidrætsudvalg og brugergruppeudvalg samt interviews med to ansatte.
- Kommunen: Interview med en politisk repræsentant³ for Kultur- og Fritidsudvalget og Folkeoplysningsudvalget samt interview med to ansatte i den kommunale forvaltning.
- Foreninger: Interviews med repræsentanter fra 13 foreninger, som er udvalgt med henblik på at repræsentere forskellige typer af foreninger blandt FIUs medlemsforeninger (uddybes herunder).

Foreningerne, der er udvalgt til interviews, er valgt ud fra to forskellige kriterier. Dels har undersøgelsen søgt at ramme bredt blandt foreningerne i forhold til idrætter, foreningsstørrelse og facilitetsbehov, samt om foreningerne er én- eller flerstrengede. Dels har der

² Syv af besvarelserne er delvise. Derfor varierer n på tværs af spørgsmål.

³ Der blev rettet henvendelse en politisk repræsentant yderligere, som desværre ikke havde mulighed for at deltage.

været særligt fokus på at få perspektiver fra foreninger, der på forskellig vis har særligt fokus på diversitet. Yderligere information om interviewdeltagere fremgår af bilag 1.

Metodisk tilgang

Undersøgelsen bygger på både kvalitativt og kvantitativt materiale, der har spillet sammen i undersøgelsens design. Spørgeskemaet er blevet udformet med afsæt i en række kvalitative interviews i projektets begyndelse. Spørgeskemaets resultater og analytiske pointer herfra har efterfølgende givet mulighed for refleksion og debat i interviews, der er udført på bagkant af spørgeskemaundersøgelsen.

Resultater og konklusioner stammer både fra det kvalitative og kvantitative materiale. Resultater fra spørgeskemaundersøgelsen er anvendt til at tegne et overordnet billede af, hvordan foreninger forholder sig til forskellige aspekter relateret til FIUs rolle, medlemsdemokratiet og diversitet. I det omfang det har været muligt, har fokus også være på foreninger, der ikke er medlem, samt forskelle på tværs af foreningernes størrelse. Spørgeskemaundersøgelsen har også indeholdt svar af mere kvalitativ karakter, som er blevet anvendt til at nuancere overordnede pointer og resultater.

De kvalitative interviews har givet mulighed for at dykke ned i særlige emner og problemstillinger. Der er forsøgt at opnå en vis repræsentation af forskellige aktører i den forstand, at der er blevet interviewet flere repræsentanter fra foreninger, FIU og kommunen, og det har på den måde været muligt at få blik for ensartede såvel som forskellige perspektiver inden for aktørgrupperne. I forhold til den politiske repræsentant har det kun været muligt at medtage én politiker, og der er således alene tale om denne politikers vurdering.

Mens fokus i spørgeskemaundersøgelsen har været på at tegne de overordnede linjer, er interviews og fokusgrupper blevet anvendt med henblik på at nuancere de overordnede resultater samt at give plads til forskellige perspektiver. Fokus er ikke på – som i spørgeskemaundersøgelsen – at angive, hvor bred opbakning der er til de forskellige perspektiver, men i stedet at pointere, at der i visse tilfælde er forskellige perspektiver og opfattelser.

Der henvises undervejs i afrapporteringen til resultater fra spørgeskemaundersøgelsen og interviewene. I forhold til det kvalitative materiale er fokus på indholdet, samt hvem aktørerne repræsenterer (dvs. foreninger, FIU, kommuner og politikere). Der henvises ikke til specifikke personer. En oversigt over interviews fremgår af bilag 1.

Del 1: FIUs formål og organisering samt tilfredshed med FIUs virke

Denne del af analysen giver en kort indføring til FIU ved indledningsvist at bringe fokus på FIUs formål, organisering og foreningers tilfredshed med FIUs virke. Ud over data fra interviews og spørgeskema trækkes der her også på informationer fra driftsaftalen mellem FIU og Frederiksberg Kommune (2017) samt FIUs love (Frederiksberg Idræt, 2022a). Først er der fokus på FIUs formål og organisering, hvorefter fokus rettes mod foreningers tilfredshed med FIU.

FIUs formål og organisering

FIU er en paraplyorganisation for idrætsforeninger på Frederiksberg. FIU har i 2023 57 medlemsforeninger, og der er i alt 27 idrætsforeninger i Frederiksberg, som ikke er medlemmer⁴. FIU repræsenterer 68 pct. af foreningerne i kommunen, hvilket ligger på niveau med flertallet af idrætssamråd i Danmark (Thøgersen et al., 2021).

Ifølge FIUs love har FIU til formål at fremme udøvelsen af idrætten i Frederiksberg Kommune samt skabe de bedst mulige vilkår for idrætsforeningerne på Frederiksberg. Desuden skal FIU varetage idrætsforeningernes interesser over for Frederiksberg Kommune og skabe gode forhold mellem foreningerne (Frederiksberg Idræt, 2022a).

FIUs øverste myndighed er repræsentantskabet, som mødes én gang om året til det ordinære repræsentantskabsmøde. På repræsentantskabsmødet vælges medlemmer til FIUs bestyrelse, økonomiudvalg og idrætsudvalg. Ud over de valgte udvalg består FIUs demokratiske struktur også af fagidrætsudvalg og brugergrupper. Ikke-medlemmer har plads i brugergrupper, hvis de bruger et anlæg, hvor der er en brugergruppe.

FIU varetager en lang række opgaver på vegne af Frederiksberg Kommune, som er nærmere beskrevet i driftsoverenskomsten mellem Frederiksberg Kommune og FIU. Overenskomsten giver kommunen mulighed for at overdrage administrationen af kommunalt ejede anlæg til FIU, og FIU har således både ansvar for at administrere egne anlæg såvel som en stor del af de kommunale anlæg. Ifølge aftalen er hensigten med at have FIU til at administrere en stor del af idrætsfaciliteterne på Frederiksberg at sikre en effektiv udnyttelse af faciliteterne til gavn for idrætsforeninger og borgere på Frederiksberg (Frederiksberg Kommune, 2017).

I praksis betyder ovenstående, at FIU har ansvaret for at forestå fordelingen af tider i en stor del af idrætsfaciliteterne i Frederiksberg Kommune. Fordelingen af tider til foreninger skal ske på lige vilkår, uanset om foreningerne er medlem af FIU eller ej. Bilag C til driftsoverenskomsten angiver overordnede retningslinjer for fordelingen af tid på anlæg, mens bilag B til driftsoverenskomsten angiver administrationsaftaler for kommunalt ejede faciliteter/anlæg.

⁴ Oplysninger fra FIU og Frederiksberg Kommune, som er indhentet i forbindelse med undersøgelsen.

I tillæg til at varetage opgaven med faciliteter har FIU også en central opgave i at være samarbejdspartner for idrætsforeningerne. Der findes således ikke deciderede foreningskonsulenter ansat i Frederiksberg Kommune, og i praksis varetager FIU en stor del af den daglige kontakt til foreningerne (dette underbygges i del 2 og 3). Det sker i forbindelse med spørgsmål vedrørende faciliteter, men også i forhold til andre emner, som foreningerne ønsker hjælp til. Det kan være i forhold til udvikling af foreningens aktiviteter såvel som administrative opgaver. FIUs nærmere roller berøres mere indgående i næste afsnit.

FIU modtager et årligt tilskud fra Frederiksberg Kommune på ca. 20 mio. kr. FIU har en række medarbejdere ansat til at løse opgaverne, og FIU er opdelt i et driftsteam og et idrætsteam. Driftsteamet består af ca. 25 medarbejdere, som varetager den daglige drift af anlæggene, som FIU administrerer. Anlæggene er bemandet syv dage om ugen, og halinspektørerne har løbende dialog med anlæggets brugere om dets brug og udvikling. Det vedrører optimal brug af anlægget til foreningerne, men også spørgsmål om, hvornår anlægget skal holde sommerlukket, 'farven på væggene'⁵, samt hvordan anlægget kan støtte op om foreningernes ikke-idrætslige aktiviteter (FIU-interview 2).

Idrætsteamet består af fire foreningskonsulenter, der på forskellig vis servicerer foreningerne. Det kan være i forhold til opstart af nye aktiviteter såvel som mere administrative opgaver.

Begge teams' opgaver beskrives nærmere i næste afsnit, hvor vi ser på FIUs rolle. En væsentlig observation i denne sammenhæng er, som en kommunal repræsentant pointerer, at FIU i mange tilfælde er dem, som foreningerne kontakter først (kommuneinterview 2). Det er anderledes end i mange andre kommuner, hvor foreningskonsulenter typisk er ansat i den kommunale forvaltning og dermed har kommunen som arbejdsgiver.

Det er ikke kun i forhold til konsulenternes ansættelsesforhold, at der er forskel på Frederiksberg Kommune og andre kommuner. FIU skiller sig i sammenligning med andre idrætssamråd i Danmark ud på en række områder. Det gælder især i forhold til FIUs økonomi og antal ansatte, men også i forhold til typer og omfanget af opgaver, som FIU løser. Boks 1 herunder angiver nogle centrale forskelle og ligheder mellem FIU og resten af idrætssamrådene i Danmark.

⁵ Der er tale om et eksempel, som illustration af at brugergrupperne har indflydelse på indretning af anlæggene.

Boks 1: Forskelle og ligheder mellem FIU og resten af idrætssamrådene i Danmark

Herunder sammenlignes FIU med andre idrætssamråd i Danmark på udvalgte forhold. Sammenligningen foretages med 42 andre idrætsråd, som altså udgør 62 pct. af idrætssamrådene i Danmark. Tallene stammer fra undersøgelsen 'Lokale samråd på kultur-, idræts- og fritidsområdet' (Thøgersen et al., 2021), som Idan og Videncenter for folkeoplysning gennemførte i 2021 (fokus er kun på idrætssamråd).

Økonomi og ansatte

70 pct. af idrætssamrådene modtager økonomisk støtte fra kommunen til den daglige drift, heriblandt FIU. Ud af disse modtager 23 idrætssamråd 0-100.000 kr., mens to idrætssamråd modtager mellem 100.000 og 500.000 kr. To idrætssamråd modtager over 500.000 kr. FIU modtog i 2021 godt 20.000.000 kr. i støtte fra kommunen og modtager suverænt mest blandt idrætssamrådene. Blandt idrætssamrådene er det knap hver femte (17 pct.), der har ansatte. FIU har ca. 30 ansatte, hvilket er langt flere end noget andet idrætssamråd.

Repræsentation og deltagelse i årsmøde

Knap tre ud af fire idrætsforeninger i Frederiksberg Kommune er medlem af FIU (2021-tal), og her har man omtrent samme andel medlemmer, som hovedparten af landets idrætssamråd. 26 pct. angav at have færre medlemmer end FIU, mens 17 pct. havde flere. For en del af de samråd, der har en større andel medlemmer blandt foreningerne end FIU, gælder det, at alle foreninger er fødte medlemmer og ikke betaler kontingent.

Hovedparten af idrætssamrådene (81 pct.) angiver, at under halvdelen af medlemsforeningerne møder op til årsmøde. Det er således kun otte idrætssamråd i undersøgelsen (19 pct.), som beretter, at de kan mønstre 50 pct. eller flere af medlemsforeningerne til årsmødet. FIU angav i undersøgelsen, at 65 pct. af medlemsforeningerne normalt deltager i årsmødet.

Indflydelse

Undersøgelsen havde også fokus på idrætssamrådenes selvvalgte indflydelse på forskellige områder såsom kommunale politikker på området (f.eks. folkeoplysningspolitik, idrætspolitik, kultur- og fritidspolitik), fordelingen af puljemidler, kommunale retningslinjer for tilskud på området, beslutninger vedrørende nye anlæg/faciliteter, fordelingen af lokaler og faciliteter samt kommunale udviklingsprojekter på området. Undersøgelsen viser her, at FIU hører til blandt de idrætsråd, som selv vurderer at have størst indflydelse på de ovenstående forhold.

Sammenligningen er baseret på svar fra 42 idrætssamråd (Thøgersen et al., 2021).

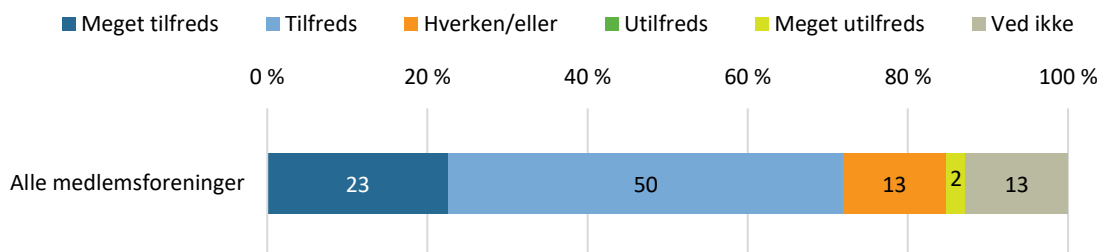
Foreningernes tilfredshed med FIUs virke

Del 1 rundes af med at se på foreningernes overordnede tilfredshed med FIUs virke. Foreningernes vurdering af FIUs virke danner en central forståelsesramme om foreningernes opfattelse af FIU, som er væsentlig at medtage i læsningen af de følgende delanalyser.

Medlemsforeningernes tilfredshed med FIUs virke blev undersøgt via to spørgsmål i spørgeskemaundersøgelsen. Spørgsmålene blev kun stillet til medlemsforeningerne.

Svarene på spørgsmålene viser overordnet set, at medlemsforeningerne er tilfredse med FIUs virke. På spørgsmålet om støtte og bidrag (Figur 1) svarer tre ud af fire foreninger, at de er enten 'meget tilfreds' eller 'tilfreds' hermed. En mindre andel foreninger forholder sig neutrale, mens kun én forening er 'meget utilfreds'.

Figur 1: Medlemsforeningernes vurdering af FIUs støtte og bidrag (pct.)

Figuren viser svar på spørgsmålet 'Hvor tilfredse er I med FIUs støtte og bidrag til jeres forenings virke/arbejde?' (kun medlemmer af FIU) (n=48).

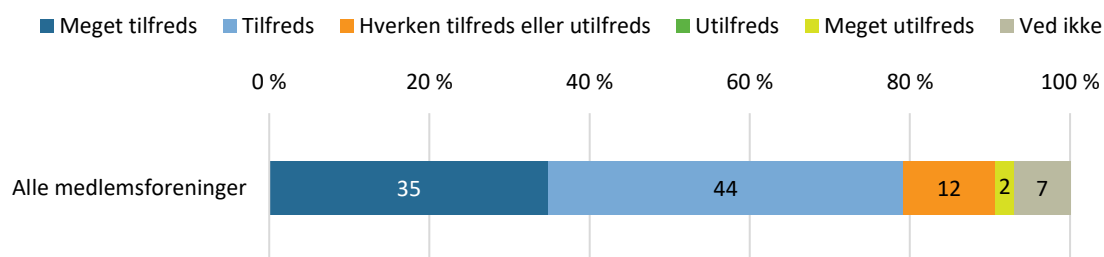
Det er i spørgeskemaundersøgelsen muligt at undersøge medlemsforeningernes svar på tværs af størrelse. Det er gjort ved at inddele medlemsforeningerne i tre kategorier: Lille forening (0-99 medlemmer), mellemstor forening (100-499 medlemmer) og stor forening (500 eller flere medlemmer). Det er gjort for at identificere eventuelle forskelle herpå i FIU, eftersom Idan og Videntcenter for Folkeoplysnings (Vifo) undersøgelse af samråd viser, at foreningers svar og holdninger til væsentlige forhold vedrørende samråd blandt andet varierer ud fra deres størrelse (Thøgersen et al., 2021).

Der er relativt få svar fra foreninger med flere end 500 medlemmer, så resultaterne skal tolkes med forbehold herfor. Når man opdeler svar på størrelse, viser der sig mindre forskelle. Den primære forskel består i, at man blandt de små foreninger finder flere, som svarer 'ved ikke', samt en tendens til, at lidt flere store foreninger svarer 'hverken/eller'. Det kan indikere, at de små foreninger har mindre kendskab til FIU og derfor heller ikke kan vurdere, hvorvidt de er tilfredse/ utilfredse med støtte og bidrag fra FIU, samt at en del store foreninger hverken er tilfredse eller utilfredse med FIUs støtte og bidrag.

Ovenstående spørgsmål har også indgået i FIUs foreningsundersøgelse i henholdsvis 2020 og 2022. Der er tale om små forskelle i foreningernes svar i FIUs egen undersøgelse i forhold til denne, og dermed synes der er at være en vis stabilitet i foreningernes svar over tid.

Også når det kommer til foreningernes vurdering af FIUs overordnede arbejde, er det samlede billede, at der er relativ stor tilfredshed med FIU blandt medlemsforeningerne. Der er således otte ud af ti foreninger, der angiver, at de enten er 'tilfreds' eller 'meget tilfreds' med FIUs overordnede arbejde, og der er meget få, som svarer negativt herpå (figur 2).

Figur 2: Foreningernes vurdering af FIUs overordnede arbejde (pct.)

Figuren viser svar på spørgsmålet 'Hvor tilfreds er I samlet set med FIUs overordnede arbejde?' (kun medlemmer af FIU) (n=43).

På tværs af størrelse er der meget små udsving i foreningernes svar, når man slår 'tilfreds' og 'meget tilfreds' sammen.

Ovenstående viser således, at de fleste foreninger er tilfredse med FIUs virke. Det skal nævnes, at det typisk er de mere engagerede foreninger, som deltager i denne type af undersøgelser, og der skal tages forbehold herfor i tolkningen af resultaterne. Når der i det følgende går i dybden med særlige emner, hvor der kan peges på udfordringer og problemer, er det desuagtet væsentligt at huske, at foreningerne på et overordnet niveau synes at være ret tilfredse med FIU.

Del 2: FIUs rolle

Der findes paraplyorganisationer for idrætsforeninger i de fleste kommuner. En optælling foretaget af Idan og Vifo i forbindelse med en stor undersøgelse af samråd på idræts-, kultur- og fritidsområdet viser, at der findes samråd på idrætsområdet i to ud af tre kommuner (68 i alt), som enten benævnes idrætsråd, idrætssamvirke eller idrætsunion. Idrætssamrådene er alle paraplyorganisationer, som det også er tilfældet med FIU.

Idan og Vifos undersøgelse af samråd blev afrapporteret i tre forskellige rapporter, som undersøgte samrådene fra deres eget perspektiv, medlemmernes perspektiv samt kommunernes perspektiv⁶. Relevante dele fra undersøgelsen af idrætssamrådene inddrages i denne undersøgelse til at analysere FIUs rolle.

Til at analysere FIUs rolle bruges et begrebsapparat, som er inspireret af en norsk undersøgelse af samråd på idrætsområdet (Waldahl, 2009), som også dannede teoretisk afsæt for Idan og Vifos undersøgelse af området. Begrebsapparatet sonderer mellem fire forskellige roller, som er uddybet i Boks 2 nedenfor. De fire roller udelukker ikke hinanden, og et idrætssamråd kan godt udfylde flere roller på en gang.

Boks 2: Idrætsråds roller

- **Rollen som interesseorganisation**

I rollen som interesseorganisation varetager samrådet foreningernes interesser over for kommunen og arbejder for at sikre gode vilkår for foreningerne på området.

- **Rollen som koordineringsorgan**

I rollen som koordineringsorgan fremstår samrådene som et koordinerende forum, hvor formålet er at skabe en fælles mening og interesse blandt foreningerne via fælles drøftelser. En vigtig formel arena for dette arbejde kan være samrådenes årsmøder/generalforsamlinger, men rollen som koordineringsorgan kan også udspille sig på andre arenaer og i mere uformelle netværk og kontaktflader, hvor fælles problemstillinger på området drøftes og vurderes.

- **Rollen som implementeringsorgan**

I rollen som implementeringsorgan varetager samrådet konkrete opgaver på vegne af kommunen. Det kan f.eks. være fordeling af puljer, fordeling af træningstider i de kommunale haller eller helt andre opgaver.

- **Rollen som serviceorgan**

I rollen som serviceorgan spiller samrådene en vejledende og rådgivende rolle for foreningerne på området. Det kan f.eks. være tilfælde, hvor samrådene hjælper foreningerne med råd og vejledning i forhold til de kommunale retningslinjer for tilskud, eller når de bidrager til at løse andre behov hos foreningerne.

⁶ Se mere her: www.vifo.dk/projekter/samvirkernes-roller-og-potentialer/

Rollernes demokratiske aspekter er i fokus i tredje del, mens fokus nedenfor er på at belyse de fire rollers betydning i FIU. Det gøres først ved at se på rollerne fra FIUs eget perspektiv, hvorefter centrale opmærksomhedspunkter i forhold til rollerne diskuteres med inddragelse af perspektiver fra FIU, foreninger og kommunen.

FIUs syn på egen rolle

Idan og Vifos undersøgelse af samråd i Danmark analyserede idrætssamrådenes roller med baggrund i deres vedtægter. Analysen, som er baseret på vedtægter fra 39 idrætssamråd, viser, at alle idrætsråd varetager rollen som interesseorganisation, mens otte ud af ti varetager rollen som koordineringsorgan. Lidt flere end halvdelen af idrætssamrådene har også en rolle som serviceorgan, mens knap hver femte har en rolle som et implementeringsorgan. Kun seks ud af de 39 idrætssamråd dækker ifølge vedtægterne alle fire roller.

FIU er et af de seks samråd, som dækker alle roller, og man finder altså elementer af alle fire roller i FIUs vedtægter.

Det er ikke kun i vedtægterne, at de fire roller skinner igennem, og ifølge FIUs bestyrelse arbejder FIU med alle fire roller. Et bestyrelsesmedlem udtrykker det således:

"Alt der her beskriver præcis os som organisation (...) Vi servicerer, vi er rådgivende, vi er vejledende, vi giver input til kommunen, vi banker politikerne på dørene, og vi koordinerer tider. Vi har forskellige udvalg, der står for hver af de søjler."

Bestyrelsesmedlem i FIU

Alle bestyrelsesmedlemmerne deler ovenstående opfattelse af, at FIU har opgaver knyttet til alle fire roller, og som bestyrelsesmedlemmet ovenfor pointerer, varetages rollerne af forskellige udvalg i FIU (FIU-interview 1). Boks 3 kommer med en række eksempler på, hvordan rollerne er beskrevet i FIUs vedtægter, samt hvordan de manifesterer sig i FIUs daglige virke.

Boks 3: De fire roller fremgår af FIUs vedtægter og virke

- **Rollen som interesseorganisation**

"at skabe bedst mulige vilkår for idrætsforeningerne på Frederiksberg."

"at varetage de frederiksbergske idrætsforeningernes interesser i forhold til offentlige myndigheder, herunder specielt i forhold til Frederiksberg Kommune."

- **Rollen som koordineringsorgan**

"at skabe gode forhold mellem idrætsforeningerne på Frederiksberg."

Formandsmøder, morgenmøder samt fagidrætsudvalg og brugergrupper.

- **Rollen som implementeringsorgan**

"at forestå fordelingen af de faciliteter, der står til rådighed for FIU."

"at administrere de faciliteter, som FIU ejer, og de faciliteter, hvis administration er overladt til FIU."

- **Rollen som serviceorgan**

Formandsmøder, morgenmøder, støtte til opstart af aktiviteter, hjælp med administrative opgaver (f.eks. i forbindelse med børneattester, ansøgning til puljer mv.), støtte foreningerne i at hverve frivillige ledere og trænere samt understøtte fællesskabet i foreningerne.

Frederiksberg Idræt (2022a), FIU-interview 1, 2, 3.

Opgaverne er placeret i forskellige dele af organisationen og løses typisk af frivillige såvel som ansatte. Som tidligere nævnt er et særligt kendetegn ved FIU, at organisationen har et stort antal ansatte tilknyttet, som i forskellig grad har opgaver inden for de fire områder.

Implementeringsopgaven med at drifte og administrere idrætsfaciliteter løses især af ansatte i driftsteamet i FIU, mens fordelingen af tider i nogen grad varetages i udvalg (idrætsudvalg og fagidrætsudvalg), men med en vis involvering fra idrætsteamet. Serviceopgaven og koordineringsopgaven varetages i et vist omfang også af ansatte (både drifts- og idrætsteamet), mens interessevaretagelsen primært varetages af bestyrelsen i samarbejde med FIUs direktør (Frederiksberg Idræt, 2022a; FIU-interview 1, 2, 3).

Over de seneste år er der ifølge FIU sket en udvikling i servicerollen, som har fået mere fokus (FIU-interview 1, 2). På få år har man øget antallet af idrætskonsulenter, så man i dag har fire konsulenter. Konsulenterne varetager en række forskellige opgaver, som blandt andet sigter på at understøtte medlemsforeningernes virke. I forhold til servicerollen kan det være at hjælpe med ansøgninger til kommuner og fonde, støtte foreningerne i at hverve frivillige ledere og trænere samt at understøtte fællesskabet i foreningerne. FIU støtter også op om administrative opgaver i foreninger, som har behov (f.eks. med børneattester), man gennemfører forskellige former for undersøgelser, som tager temperaturen på foreningernes status, udfordringer og potentialer, og man er optaget af, at være med til at udvikle

foreningerne (FIU-interview 2, 3). FIU har således en række aktiviteter og tiltag, som falder under servicerollen.

Der har også været udvikling i interesserollen de senere år, hvilket er afstedkommet af ændringer i det politiske landskab på Frederiksberg. Kommunalvalget i 2021 endte med en socialdemokratisk borgmester, efter at Frederiksberg i 112 år havde haft borgerligt styre. Ifølge FIUs bestyrelse har skiftet fra borgerligt til socialdemokratisk styre betydet en øget indsats fra FIUs side i forhold til det politiske niveau. Det har blandt andet handlet om at investere ekstra ressourcer i at finde ud af, hvad det nye politiske styre gerne vil med idrætten, og få talt foreningsidrættens sag (FIU-interview 1).

Interessevaretagelsesopgaven fylder meget i bestyrelsens arbejde, og bestyrelsesrepræsentanter mødes blandt andet fire gang årligt med henholdsvis borgmesteren og direktøren for området. Ifølge bestyrelsen er der nok ikke så mange foreninger, der er opmærksomme på, hvor meget dette arbejde fylder i bestyrelsen, og hvor mange beslutninger FIUs bestyrelse er med til at påvirke til gavn for foreningsidrætten på Frederiksberg (FIU-interview 1).

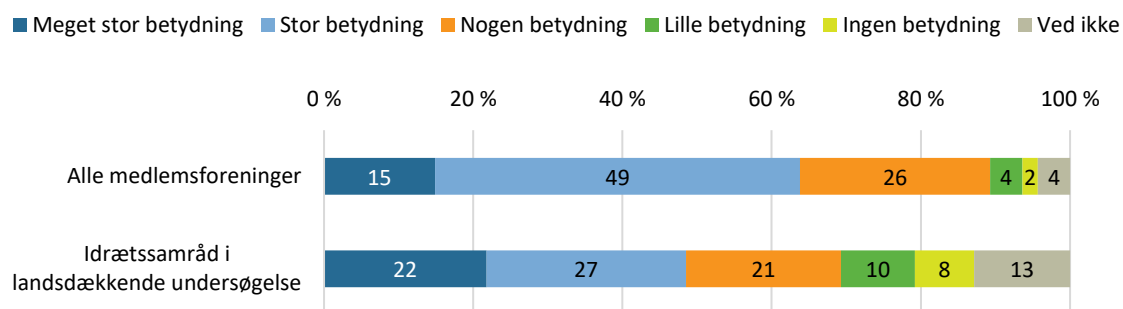
Foreningers syn på FIUs rolle

I denne del af analysen ser vi nærmere på foreningers vurdering af FIUs rolle. Vi indleder afsnittet med at få blik for, hvilken betydning FIU har for foreningerne, hvorefter vi dykker ned i de enkelte roller.

Godt to ud af tre medlemsforeninger i FIU vurderer, at FIU har stor eller meget stor betydning for foreningen, og det er meget få, som angiver, at FIU har lille eller ingen betydning (se Figur 3). Det samme spørgsmål er også stillet til idrætsforeninger i fire casekommuner i forbindelse med den landsdækkende samrådsundersøgelse (Thøgersen, Bilberg og Petersen, 2022). De fire casekommuner er Viborg, Varde, Slagelse og Høje-Taastrup Kommune. Sammenligningen med foreninger i disse kommuner viser, at der er flere medlemsforeninger af FIU, som svarer 'stor betydning' eller 'meget stor betydning' end i de fire andre kommuner.

Det skal nævnes, at 'betydning' kan være af både positiv og negativ karakter, og at spørgsmålet primært går på, om FIU betyder noget for foreningen eller ej. FIU kan eksempelvis have stor betydning for foreningernes mulighed for at benytte faciliteter i kommunen, uden at der kan udledes noget positivt eller negativt herved.

Figur 3: Medlemsforeningernes oplevelse af FIUs betydning for foreningen (pct.)

Figuren viser svar på spørgsmålet 'Hvor stor betydning har FIU for jer som forening?' sammenlignet med alle foreninger inden for idræt i samrådsundersøgelsen samt fordelt på størrelse (kun medlemmer af FIU) (FIU, n=47; landsdækkende undersøgelse, n=131).

Ser man isoleret på svar fra medlemmer af FIU, så synes der at være tendens til, at FIUs betydning for foreningen stiger med foreningens størrelse (målt på antal medlemmer). Det indikerer, at det er de største foreninger, som tillægger FIU størst betydning. Sammenligner man foreninger, som er medlem af FIU, med foreninger, som ikke er, så synes tendensen ikke overraskende at være, at FIU har mindre betydning for foreningerne, som ikke er medlem.

I forlængelsen af ovenstående spørgsmål har medlemsforeningerne haft mulighed for at uddybe, hvad de ser som FIUs vigtigste opgave. Analysen viser, at det er initiativer inden for de fire roller, som i høj grad tillægges betydning. I alt har 41 foreninger svaret på, hvad de ser som FIUs vigtigste rolle. Godt halvdelen af foreningerne (22 foreninger) har peget på forhold vedrørende faciliteter, som knytter an til implementeringsrollen. Det er særligt fordeling af tider i faciliteter samt faciliteter af en vis standard, som foreningerne er optagede af. Ni foreninger nævner forhold knyttet til rollen som interesseorganisation. Her nævner mange specifikt faciliteter, men fokus er her på at være interessevaretagelsesorgan over for kommunen og politikerne i forhold til at sikre flere og bedre vilkår for foreningerne på Frederiksberg. Færre foreninger (tre foreninger) nævner forhold relateret til servicerollen, mens én forening nævner forhold knyttet til koordineringsrollen. Seks foreninger angiver svar af mere generel karakter, som f.eks. vedrører FIUs overordnede indsats samt rolle i at understøtte idrætten på Frederiksberg.

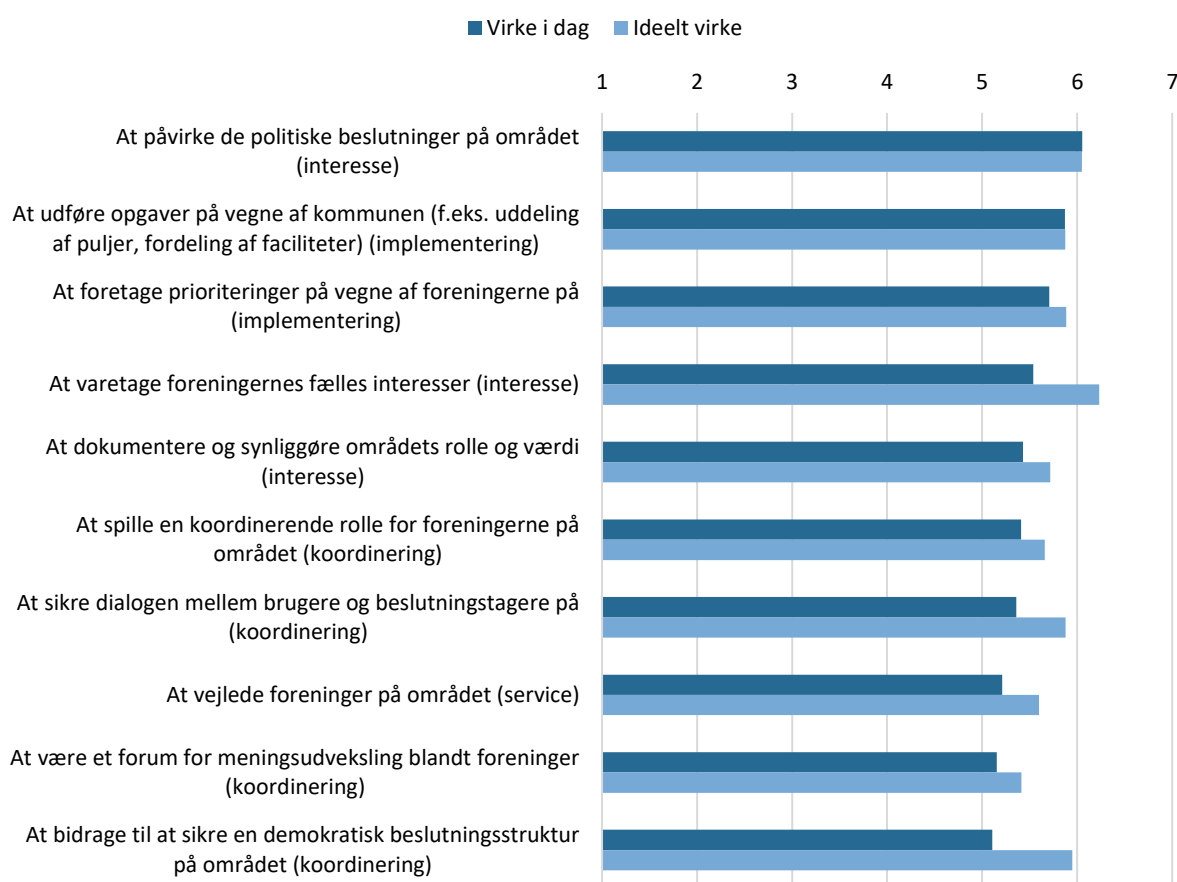
I tillæg til ovenstående har medlemsforeningerne skulle forholde sig til en række forskellige udsagn om FIUs indsats (se figur 4 nedenfor), som dækker over forhold inden for de fire roller. Spørgsmålet er kun stillet til medlemsforeninger af FIU, og foreningerne har både skulle vurdere udsagnene ud fra, hvordan de aktuelt vurderer dem, samt hvordan de ideelt set ser FIUs indsats. Svarene giver et bredere indblik i, hvilke roller foreningerne opfatter, at der er – og bør være – fokus på i FIU.

Ser man først på FIUs aktuelle virke i dag, så er opgaven med at påvirke de politiske beslutninger på området det udsagn, som foreningerne vurderer, der er mest fokus på. Det er efterfulgt af at udføre opgaver på vegne af kommunen, som f.eks. vedrører faciliteter. Det

var også de to opgaver, som foreningerne anså som FIUs væsentligste opgaver i spørgsmålet i figur 3 ovenfor. De udsagn, som opnår lavest score, er at sikre en demokratisk beslutningsproces, at være forum for meningsudveksling blandt foreningerne samt at vejlede foreningerne på området. Dog gælder, at gennemsnittet i alle tilfælde er over 5 og dermed højere end middelscoren på 4. Samlet set indikerer svarene, at foreningerne opfatter, at alle områder har en del fokus i FIUs aktuelle virke.

Foreningerne har som nævnt også forholdt sig til, hvordan de helst så FIUs fokus inden for områderne. For det første er det værd at bemærke, at der synes at være overensstemmelse mellem de to områder (påvirke de politiske beslutninger og udføre opgaver på vegne af kommunen), som foreningerne vurderer fylder mest i dag, og foreningernes ønsker. Dertil er det interessant, at foreningerne ønsker mere fokus i FIUs virke, når det angår at varetage foreningernes fælles interesser samt at bidrage til en demokratisk beslutningsproces. Det er på disse to områder, at der er størst forskel mellem foreningernes vurderingen af FIUs aktuelle og ideelle virke.

Figur 4: Medlemsforeningernes vurdering af FIUs aktuelle og ideelle virke (score)

Figuren viser svar på spørgsmålet 'På en skala fra 1-7, hvor 1 er 'Intet fokus' og 7 er 'Meget stort fokus', hvilket fokus har følgende aspekter i FIUs virke i dag/burde ideelt være?' Foreningerne har også kunne svare 'ved ikke', hvilket ikke er medtaget i gennemsnittet (kun medlemmer af FIU) (n=41-35, 43-39).

Ovenstående udsagn er også stillet til idrætsforeninger i fire udvalgte casekommuner, som indgik i samrådsundersøgelsen⁷. Svarene fra medlemsforeningerne af FIU minder i store træk om det billede, som gør sig gældende i de fire casekommuner, dog med enkelte forskelle.

Når det gælder samrådets aktuelle virke, så vurderer medlemmer af FIU, at FIU har mere fokus på at udføre opgaver på vegne af kommunen, at foretage prioriteringer på vegne af foreninger og spille en koordinerende rolle for foreningerne på området, end man ser i de fire casekommuner. Dertil kommer, at der ikke er nogen forhold, hvor FIUs aktuelle fokus vurderes mindre end i casekommunerne. Når det gælder det ideelle fokus, så er det især opgaven med at udføre opgaver på vegne af kommunen samt at varetage foreningernes fælles interesser, som medlemsforeningerne af FIU har højere forventninger til, end foreningerne i casekommunerne. Det viser, at FIU overordnet set har mere fokus på en række områder, men også at forventningerne til FIU blandt foreningerne på Frederiksberg er højere end det er tilfældet i casekommunerne.

I figuren er det også angivet, hvilken rolle udsagnene knytter an til. Det er særligt forhold vedrørende rollen som interesse- og implementeringsorgan, som har en høj score og placerer sig i toppen af figuren, mens opgaver vedrørende service- og koordineringsrollen placerer sig i den nedre del. Det er ikke et direkte udtryk for prioriteringerne af de fire roller, da der alene er tale om foreningernes vurdering af udsagnene, og det skal f.eks. medregnes, at der kun er medtaget ét udsagn, som berører servicerollen. Desuden er det interessant, at implementering scorer højere end koordinering blandt FIU-foreninger, mens det er omvendt på landsplan. Det understreger, at implementeringsrollen indtager en central placering i FIU og fylder mere, end man ser i andre idrætsråd.

Opmærksomhedspunkter vedrørende FIUs roller

I det følgende er fokus på at bringe perspektiver om FIU og dets rolle i spil. Mens fokus ovenfor først var på FIUs rolle set fra FIUs eget perspektiv og dernæst fra foreningernes perspektiv, er fokus herunder også på kommunens (dvs. forvaltningen og politikers) syn på FIU og dets roller.

Først tages afsæt i de fire roller, hvorefter perspektiver relateret til FIUs samlede virke bringes på banen.

Rollen som interesseorganisation

Interessevaretagelse fylder meget i FIUs virke, og bestyrelsen giver udtryk for, at foreningerne formentlig ikke er så opmærksomme herpå (FIU-interview 1). Ifølge ovenstående synes foreningerne dog at have et godt blik for denne rolle, og det er den rolle, som de vurderer, fylder mest i FIUs virke (jf. Figur 4). Interessevaretagelsen handler i mange tilfælde om – som det blev klargjort ovenfor – at få flere faciliteter til idrætten på Frederiksberg.

⁷ Spørgsmålsformuleringen i samrådsundersøgelsen er en smule anderledes end den formulering, som er anvendt i undersøgelsen blandt medlemsforeninger i FIU. I FIU-undersøgelsen gik formuleringen på 'fokus på', mens formuleringen i samrådsundersøgelsen gik på 'betydning af funktion'.

Interessevaretagelse kan omhandle andet end faciliteter, men fokus har i overvejende grad været på faciliteter, og derfor er fokus også herpå i dette afsnit.

Også fra kommunens side er der en klar opfattelse af, at FIU yder en stor indsats med at varetage foreningsidrættens interesser (kommuneinterview 1, 2, 3). Men fra kommunens side nævner man også, at der formentlig vil være nogle foreninger, som oplever, at FIU taler deres sag, mens andre foreninger vil opleve, at FIU ikke taler deres sag (kommuneinterview 1).

Netop det forhold kommer FIUs direktør ind på. Han beskriver i den forbindelse FIU som en tragt. FIU spørger mindst én gang om året foreningerne til ønsker til faciliteter, men det er langt fra alle foreningernes ønsker, som man formår at imødekomme (FIU-interview 3). Og der er da også en opfattelse i FIU om, at foreningernes tilfredshed med FIUs indsats på dette punkt hænger sammen med deres facilitetsforhold og dermed også implementeringsrollen.

Der er enkelte af de interviewede foreninger, som kritiserer FIUs indsats med at varetage foreningernes interesser på facilitetsområdet. En forening har svært ved at se, at FIU gør en indsats for at få flere faciliteter til foreningsidrætten og efterspørger mere synlighed på dette område, da man ellers kan komme i en situation, hvor foreningerne vælger selv at gå til politikerne (foreningsinterview 1). En anden forening forholder sig også kritisk i den forstand, at de slet ikke vurderer, at FIU varetager deres behov for faciliteter (foreningsinterview 2). Foreningen kunne godt tænke sig at have aktiviteter inden for fodbold og svømning, men her har man fået at vide, at der ikke er flere tider at få. Andre foreninger forholder sig dog mere positive og fremhæver, at FIU i et vist omfang formår at føre foreningernes interesse igennem (foreningsinterview 5, 7).

Spørgsmålet om faciliteter – eller mere træningstid – er centralt for mange foreninger, og det synes også at være en tendens i den retning, at de foreninger, som er udfordret på facilitetssiden, er kritiske over for FIUs indsats på dette punkt. Der har i undersøgelsen også indgået en række foreninger, som har gode forhold på facilitetssiden, fordi de har adgang til en facilitet, som de mere eller mindre kan råde over selv. Her er der ikke fokus på FIUs interessevaretagelse i forhold til faciliteter, og det noterer flere af disse foreninger hænger sammen med, at de modsat andre foreninger har gode forhold (foreningsinterview 3 og 4).

Rollen som implementeringsorgan

Implementeringsopgaven, som handler om at drifte faciliteter og fordele tider, anses som en væsentlig rolle. Det gælder, når man spørger foreningerne, men også kommunen såvel som FIU selv.

Rollen kan deles i to dele, som vedrører driften af faciliteterne samt fordelingen af tider. Da der er ret forskellige vurderinger af de to, behandles de herunder særskilt.

Drift af faciliteter

Når det gælder FIUs rolle med at drifte faciliteter, så er der generelt meget stor tilfredshed med FIUs indsats. Flere foreninger sammenligner med forholdene i Københavns Kommune, og her er den klare opfattelse, at faciliteterne drives langt bedre i Frederiksberg (foreningsinterview 1, 2). Også fra kommunens side er man klar i mæglet, når det gælder driften af faciliteterne, som man har svært ved at forestille sig, kunne være meget bedre (kommuneinterview 2, 3). Overordnet set er billedet altså, at faciliteterne drives på en god måde. Flere fremhæver også, at faciliteterne har en god stand.

Der er brugergrupper på alle anlæg, som spiller en vigtig rolle i at få de enkelte anlæg til at fungere i dagligdagen. Brugergrupperne udgøres af anlæggets brugere samt halinspektør, som mødes mindst to gange om året. Der tages referat fra møderne, og bestyrelsen orienteres om indholdet. Brugergrupperne er en vigtig del af FIUs demokratiske struktur, da de giver foreningerne direkte medindflydelse over faciliteterne, som de bruger.

En repræsentant fra en brugergruppe oplever, at man får løst mange af de små problemer i dagligdagen, når man mødes i brugergruppen (foreningsinterview 4). Det kan være i forhold til at få lavet mindre forbedringer, som eksempelvis en vandhane til vanddunke, så toiletterne ikke optages af børn, der skal have vand. Der nævnes beskeder fra halinspektører om regler vedrørende parkering ved anlægget samt opvarmning på gangene. Møderne skaber en form for samhørighed på anlægget mellem brugerne, og mange mindre problemer tages i opløbet. Og så har de halvårslige møder også en mere uformel funktion, som giver foreningerne mulighed for at snakke med andre foreninger om stort og små. Dette vender vi tilbage til i forbindelse med rollen som koordineringsorgan.

Fordeling af tider

Når det angår opgaven med at fordele tider i faciliteter, er der flere kritiske røster, end når det gælder driften af faciliteterne. Emnet om fordeling af tider beskrives fra flere sider som den primære kampplads i FIU.

Der peges fra foreningers side på flere udfordringer. Flere foreninger peger på, at de finder fordelingen af tider ugennemskelig og efterspørger mere objektive kriterier, der giver noget at navigere efter (foreningsinterview 1, 2). Uden objektive kriterier er det ifølge en forening svært at gennemskue, om tiderne bliver fordelt retfærdigt mellem foreningerne (foreningsinterview 1).

Fra flere sider er der også beretninger om, at fordelingsprincipper favoriserer dem, som er inde i systemet, mens det omvendt er svært at finde sin vej ind i systemet. Det er foreningerne, som allerede har tider, der sidder med om fordelingsbordet, mens nye foreninger ikke inviteres ind (foreningsinterview 2, 5, 6).

I den forbindelse fortæller flere foreninger, at de har måtte bruge mange ressourcer på at bevise, at der var tider i haller eller boldbaner, som de kunne bruge, fordi de ikke blev brugt. Og at det blev deres vej ind i fordelingssystemet (foreningsinterview 2, 5, 6).

Selvom man er inde i systemet, så kan man godt risikere at ryge ud igen, hvis man ikke kan deltage i det årlige fordelingsmøde. Sker det, så skal man ifølge en forening på 'magisk vis' kæmpe sig tilbage (foreningsinterview 2). Foreningen efterspørger, at FIU tager større ansvar for, at fordelingsmøderne bliver mere formelle ved blandt andet at stå for indkaldelsen.

Der synes altså at være flere udfordringer forbundet med fordelingen af tider, som naturligvis hænger sammen med, at der er et begrænset antal faciliteter til rådighed, men udfordringer knytter sig også til fordelingsystemet. Ifølge FIUs direktør kan man klandre FIUs administration for meget, men ikke fordelingen, som er overlagt til foreningerne at bestemme (FIU-interview 2).

Fordelingen af tider i FIU er demokratisk styret, og det er i sidste ende foreningerne, som beslutter fordelingen. Idrætsudvalget står for at lave en overordnet fordeling på tværs af idrætter, mens fordelingen mellem foreninger inden for de enkelte idrætter bestemmes af fagidrætsudvalget. Der findes i alt 12 fagidrætsudvalg. Retningslinjer for fordeling er nedfældet i et dokument og tager afsæt i folkeoplysningslovens bestemmelser.

En forening beskriver modellen som sympatisk, men også en anelse naiv, da der ofte vil komme så stærke særinteresser i spil for den enkelte forening, at det sker på bekostning af kollektivet (foreningsinterview 6). Skulle man have lidt færre hold et enkelt år, så vil man have tilbøjelighed til at holde på tiden, da man nok vil have svært ved at få den igen, og som en anden forening bemærker, så skal andre have mindre, hvis vi skal have mere (foreningsinterview 5).

Selvom FIUs administration har begrænset involvering i fordelingen, så agerer idrætsteamet en form for tovholder på fordelingen. Ifølge en konsulent i idrætsteamet så kan det skabe meget store forskelle på tværs af idrætter, når det er op til foreningerne at fordele, og det er ikke altid, at der bliver rettet til, når foreningers behov ændrer sig, som det også blev bemærket ovenfor. Ifølge konsulenten søger man i et vist omfang at italesætte forhold, der ikke er fair, men det er en svær balance, og i sidste ende ligger kompetencen hos foreningerne (FIU-interview 3).

Rollen som serviceorgan

Serviceollen har som nævnt været under stor udvikling de senere år i takt med, at der er blevet ansat flere idrætskonsulenter. Det er en udvikling, som der er stor tilfredshed med, og det er oplevelsen, at foreningerne henvender sig om stort og småt.

FIU støtter på forskellig vis op om foreningerne. Det kan være i forhold til at hjælpe foreninger med at starte hold op, få lavet børneattester, kommunikation i forbindelse med rekruttering af frivillige mv. Ud over den løbende hjælp efter behov, så arrangerer man også forskellige former for aktiviteter, som kan være med til at udvikle foreningerne. Det kan være morgenmøder, hvor man sætter fokus på særlige emner, men i nogen grad også formandsmøder, hvor man byder formænd ind til orientering og drøftelser af centrale emner.

Der er fokus på at hjælpe små som store foreninger, og det er noget, som flere foreninger har bemærket. En af de store foreninger på Frederiksberg er tilhænger af, at denne dimension har fået mere vægt, om end foreningen især ser, at servicerollen er relevant for de mindre foreninger, da de store foreninger selv har ansatte (foreningsinterview 7). En mindre forening ytrer tilfredshed med, at FIU er blevet gode til at følge op – også i de tilfælde, hvor man som forening måske har overset en mail (foreningsinterview 5).

Rollen som koordineringsorgan

Endelig spiller FIU også en rolle som koordineringsorgan. Denne rolle fylder mindre end de andre, men sker blandt andet i brugergrupper og fagidrætsudvalg, når man går fra det formelle til det uformelle. Dertil kommer morgenmøder og formandsmøder, som også er et forum, hvor man samler foreningerne, og som derved også kan have en koordinerende funktion.

Der er flere eksempler på foreninger, som beretter, at mødet med andre foreninger i brugergrupper eller fagidrætsudvalg har skabt grobund for samarbejde (foreningsinterview 3, 4, 8). Der er blandt andet opstået et samarbejde på gymnastikområdet, hvor man drøfter muligheden for at arbejde sammen om aktiviteter, ligesom man kan hjælpe hinanden med instruktører.

Også i fagidrætsudvalget for fodbold er der de senere år kommet noget godt ud af at samle foreningerne. Ikke mindst fordi man har fået vendt fokus i møderne til samarbejde frem for at kæmpe med hinanden om tider (foreningsinterview 7). Den fælles front – som blandt andet er skabt i udvalget – har været med til at sikre udbygningen af kunstgræsbaner i kommunen, fordi man har stået sammen.

En af de større koordineringsopgaver, som FIU tager initiativ til, vedrører facilitetsønsker. Her koordinerer man holdninger og ønsker, så man kan stå samlet.

FIUs roller og det kommunalpolitiske system

Mens de fire roller, som er belyst fra forskellige vinkler ovenfor, beskriver FIUs indsats på særlige områder, er fokus herunder på at sætte FIU ind i et kommunalpolitisk perspektiv.

FIU varetager en række opgaver for Frederiksberg Kommune, som FIU modtager et driftstilskud for. Der er især opgaver relateret til implementerings- og serviceopgaven, mens opgaverne relateret til interessevaretagelse og koordinering nærmere er relateret til at være et idrætsråd, som taler foreningernes sag over for kommune og politikere. Helt så enkelt kan det ikke stilles op, men det er alligevel en brugbar distinktion.

Distinktionen lægger op til, at FIU er en forlænget arm i dobbelt forstand. På den ene side er FIU en forlænget arm for det politiske og forvaltningsmæssige system, når man varetager sin rolle som service- og implementeringsorgan. På den anden side er FIU også en forlænget arm for foreningerne, når man agerer som interesse- og koordineringsorgan.

Flere af de interviewede forholder sig direkte og indirekte til disse ret forskellige roller. Der er ikke nødvendigvis en entydighed i forhold til, hvorvidt man opfatter denne dobbelt rolle.

En forening finder, at det er en kæmpe fordel for idrætsforeningerne på Frederiksberg, at FIU indtager denne dobbeltrolle (foreningsinterview 7). Argumentet går på, at FIU kender idrætten, og at det øger FIUs mulighed for at yde indflydelse over for det politiske niveau samtidigt med at foreningerne i FIU har et sted, de kan henvende sig, når de vil drøfte forhold vedrørende deres forening.

En anden forening argumenterer modsat for, at det er en mærkelig konstruktion, når FIU er et idrætsråd samtidig med, at de er forvaltningens forlængede arm (foreningsinterview 2). Det er et problem for foreningen, når man ikke oplever, at FIU repræsenterer foreningens interesser. Man efterspørger her en mere neutral ageren fra FIUs side, som eksempelvis kendetegner en forvaltning.

Ifølge kommunen kan det til tider være svært at finde ud af, hvornår FIU agerer som interesseorganisation, og hvornår de agerer som implementeringsorgan (kommuneinterview 1, 3). Og det er et problem, fordi der er meget stor forskel på de to roller i et kommunalt perspektiv. Man ser også et dilemma i, at FIU er interesseorganisation, som spørger om flere faciliteter, samtidig med at de fordeler og drifter de eksisterende faciliteter.

Et andet aspekt af FIUs virke er, som en forening formulerer det, at FIU agerer som en buffer for det politiske system (foreningsinterview 1). Ifølge foreningerne beskytter FIU politikerne, fordi politikerne peger på FIU, hvis foreningerne henvender sig direkte til politikerne. Omvendt oplever foreningerne også, at FIU henviser til politikerne i nogle sager.

Fra kommunens side nævnes også perspektivet med, at FIU er buffer, men her ses det som en styrke, at det f.eks. er FIU, som står for fordelingen af tider. Det fritager i en vis grad kommunen for ansvar, da man her kan pege på FIU som ansvarlig (kommuneinterview 3).

Del 3: FIU og medlemsdemokratiet

Denne del af undersøgelsen fokuserer på medlemsdemokratiet i FIU. Fokus er på FIUs egen, foreningernes (medlemmer og ikke-medlemmer) samt kommunens opfattelse af medlemsdemokratiet.

Demokrati og medlemsdemokrati er omdiskuterede begreber, og det er derfor nødvendigt indledningsvist at berøre, hvordan de opfattes i denne rapport. Afsættet herfor tages i en række minimumsprincipper for god forvaltningsskik i sportsorganisationer (herunder paraplyorganisationer), der modtager direkte eller indirekte støtte fra det offentlige. Principperne er udarbejdet af Europarådet (2019) og er sammenfattet i fire principper. Ifølge principperne skal organisationer:

1. have en demokratisk struktur, og der skal være klare og regelmæssige procedurer for, hvordan forpersoner, bestyrelse mv. vælges. Alle medlemsorganisationer skal have mulighed for at opstille kandidater og give deres mening til kende.
2. have standarder og regler for håndtering og fordeling af knappe ressourcer. Det er særligt vigtigt på områder, hvor der kan opstå interessekonflikter mellem medlemsorganisationerne.
3. være ansvarlige og transparente i forhold til beslutninger og finansielle prioriteringer. Beslutningstagere i organisationer (f.eks. bestyrelsen) skal stå til regnskab (og kunne drages til ansvar) for beslutninger og økonomiske prioriteringer, og der skal være offentlighed i forhold til organisationens økonomi, årsberetning mv.
4. behandle sine medlemsorganisationer på retfærdig vis i forhold til ligestilling og solidaritet. Organisationer skal understøtte lige rettigheder på tværs af køn, ligesom der også skal udøves solidaritet over for medlemsorganisationer. Solidaritet kan f.eks. være i forhold til størrelse, således at der sikres fairness for både små og store medlemsorganisationer.

Med afsæt i FIUs formelle struktur er fokus i det følgende på, hvorledes FIU på papiret imødekommer disse principper. Dernæst er fokus på, hvordan FIU, foreningerne og kommunen vurderer, at FIU i praksis imødekommer dem.

Det første princip om demokratisk struktur er rodfæstet i FIUs struktur. FIU er en paraplyorganisation med repræsentantskabet som øverste myndighed. Repræsentantskabet vælger medlemmer til FIUs centrale udvalg og har magt til at ændre FIUs love. I FIUs love er der klare regler for, hvordan valghandlingen foregår, og alle medlemsforeninger har mulighed for at stille repræsentanter på valg.

Repræsentantskabet er sammensat af bestyrelsens medlemmer og en suppleant, økonomiudvalgets medlemmer, idrætsudvalgets medlemmer, én repræsentant fra hver af de foreninger, der er medlem af FIU, samt to medlemmer udpeget af og blandt Frederiksbergs

kommunalbestyrelse. Det er således denne gruppe af personer, som formelt træffer afgørelse i sager, der bringes til afstemning på repræsentantskabsmødet.

Medlemmer af repræsentantskabet – herunder medlemsforeninger – har mulighed for at give deres mening til kende på repræsentantskabsmødet, ligesom der er mulighed for det i løbet af året. Blandt andet gennem deltagelse i udvalg og brugergrupper.

Det andet princip vedrørende standarder og regler for håndtering af knappe ressourcer synes også at være til stede i FIU. Ser man på fordeling af tider i faciliteter, som mange medlemsforeninger opfatter som den mest knappe ressource, så findes der fastlagte procedurer for, hvordan tiderne fordeles. Som vi så i forrige afsnit vedrørende implementeringsrollen, så varetages fordelingen i et samspil mellem idrætsudvalget og fagidrætsudvalg, som udgøres af repræsentanter fra medlemsforeningerne. Man finder også overordnede retningslinjer i bilag til driftsaftalen mellem Frederiksberg Kommune og FIU.

Det tredje princip vedrørende ansvarlighed og transparens genfindes også i FIU. Bestyrelsen står til ansvar på forskellig vis. De står til ansvar for medlemsforeningerne i den forstand, at er medlemmerne ikke tilfredse med deres indsats, kan de lade være med at genvælge dem. Det fremmer også ansvarlighed, at kommunalbestyrelsen som nævnt er repræsenteret i repræsentantskabet. Dertil kommer, at bestyrelsen kan drages til ansvar både økonomisk og kollektivt⁸ for deres handlinger. I forhold til transparens skal her nævnes, at der tages referater fra bestyrelsesmøder, udvalgsmøder og brugergruppemøder, som er offentligt tilgængeligt på FIUs hjemmeside. FIUs bestyrelsesformand fremlægger desuden årsberetning én gang om året, som præsenteres på repræsentantskabsmødet og også er offentligt tilgængeligt på FIUs hjemmeside. Også regnskabet for FIU lægges frem.

Det fjerde princip om at behandle medlemmerne med retfærdighed i forhold til ligestilling og solidaritet genfindes på et overordnet niveau også i FIU. Medlemsforeningerne tildeles hver én stemme til repræsentantskabsmødet, hvilket understøtter solidaritet i den forstand, at små såvel som store foreninger har (lige) indflydelse. Formelt set gøres der heller ikke forskel på medlemsforeninger ud fra hverken aktivitet, medlemssammensætning, alder eller lignende. Princippet er også i fokus i del 4, som handler om diversitet.

Der genfindes således elementer af alle fire principper i FIUs formelle struktur, men som en repræsentant fra kommunen fremfører, betyder det ikke nødvendigvis, at FIU er en demokratisk organisation. Der kan være langt fra de formelle vedtægter, regler og standarder på papir til udøvelsen i praksis (kommuneinterview 1). I næste afsnit er fokus derfor netop på, hvordan de fire principper manifesterer sig i praksis ifølge foreningerne, hvorefter del 3 afrundes med en diskussion af opmærksomhedspunkter i forhold til demokrati, hvor der inddrages perspektiver fra FIU, medlemsforeningerne og kommunen.

⁸ Se evt. <https://frivillighed.dk/guides/bestyrelsens-juridiske-ansvar>

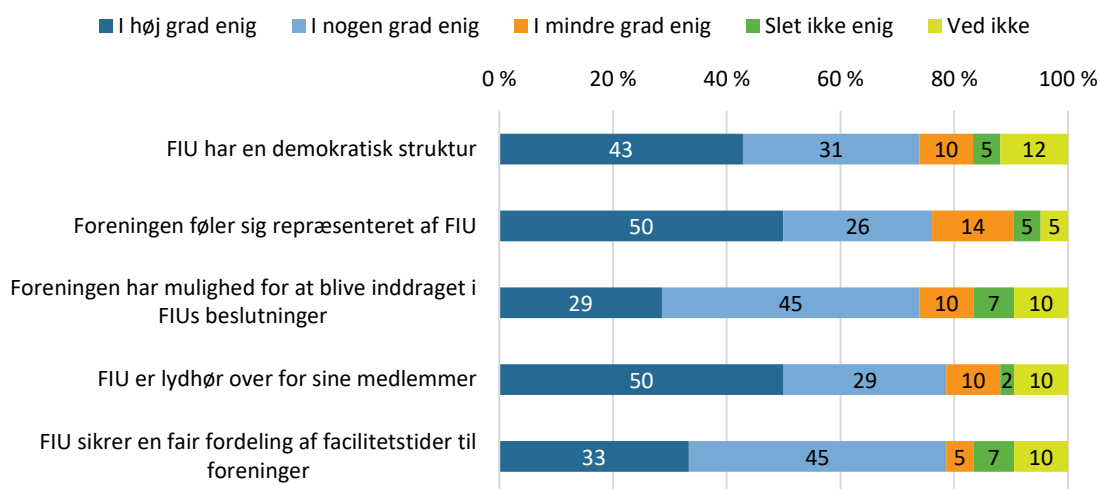
Status på medlemsdemokratiet i FIU

Medlemsdemokratiet i FIU belyses i det følgende med afsæt i fire temaer, som i forskelligt omfang knytter an til de fire principper. De fire temaer har afsæt i medlemsforeningernes overordnede vurdering af medlemsdemokratiet i FIU, som fremgår af Figur 5. Medlemsforeningerne er blevet bedt om at forholde sig til konkrete udsagn om medlemsdemokratiet i FIU, som er operationaliseringer af de fire principper.

Som det fremgår af figuren, så er tre ud af fire medlemsforeninger enige i (dvs. 'i høj grad' eller 'i nogen grad'), at FIU har en demokratisk struktur, at foreningen føler sig repræsenteret af FIU, at foreningen bliver inddraget i FIUs beslutninger, at FIU er lydhør over for sine medlemmer, og at FIU sikrer en fair fordeling af facilitetstider til foreninger. Spørgsmålene om inddragelse og fordeling af tider er dem, som færrest foreninger angiver at være 'i høj grad enige' i. Her fylder andelen af 'i nogen grad enig' mere.

Det er også værd at bemærke, at få foreninger anvender 'slet ikke enige' i udsagnene, ligesom det er ret få, som svarer 'ved ikke'. Det peger på, at de fleste foreninger har en mening om udsagnene, og at få er meget utilfredse. På den baggrund viser figuren, at hovedparten af medlemsforeningerne i FIU er positive over for medlemsdemokratiet i FIU.

Figur 5: Medlemsforeningernes vurdering af medlemsdemokratiet i FIU (pct.)

Figuren viser svar på spørgsmålet 'I hvilken grad er du enig i de følgende udsagn?' (kun medlemmer af FIU) (n=43).

På tværs af størrelse er der en svag tendens til, at andelen af enige (dvs. 'i høj grad' eller 'i nogen grad') stiger med foreningens størrelse. Det er primært i forhold til spørgsmålet om demokratisk struktur, inddragelse og lydhørhed, at der ses mindre forskelle, og det er særligt de små foreninger, som er lidt mindre enige heri.

I det følgende dykkes der ned i de fire temaer, som på forskellig vis knytter an til de fire principper.

Tema 1: Repræsentation i FIUs demokratiske struktur

Det første tema sætter fokus på foreningernes repræsentation i FIUs demokratiske struktur. Det gøres ved at kigge på, hvordan foreningerne er repræsenteret i strukturen samt foreningernes kendskab til medlemmerne i FIUs bestyrelse.

Temaet om repræsentation i FIUs struktur knytter især an til det første princip om at have en demokratisk struktur samt det fjerde princip om at behandle alle medlemsorganisationer på retfærdigvis i forhold til ligestilling og solidaritet.

Som det fremgår af Figur 5, er der overordnet tilfredshed blandt foreninger med FIUs demokratiske struktur, og foreningerne føler sig overordnet set repræsenteret af FIU.

FIUs demokratiske struktur består af bestyrelse og udvalg, som består af repræsentanter fra medlemsforeningerne. Medlemmer af de centrale udvalg (bestyrelse, økonomiudvalg og idrætsudvalg) vælges på repræsentantskabsmødet, mens medlemmer i fagidrætsudvalg og brugergrupper udgøres af repræsentanter fra foreningerne. Fagidrætsudvalg oprettes inden for aktiviteter, hvor der er flere foreninger, mens brugergrupper udgøres af de foreninger, som bruger et anlæg.

Tilsammen er der i denne struktur i alt 178 repræsentanter fra foreninger, og som vi senere skal se, er de fleste foreninger i et eller andet omfang repræsenteret i den demokratiske struktur. Strukturen sikrer på den måde en involvering af foreningerne i FIUs struktur, og strukturen italesættes af FIUs bestyrelse og direktør som 'demokratiets demokrati' (FIU-interview 1, 2). Den høje andel af foreningsrepræsentanter i FIUs struktur er umiddelbart en styrke i forhold til det første princip om demokratisk struktur.

Med tanke på den høje deltagelse fra foreninger i FIU er det måske ikke så overraskende, at Figur 5 ovenfor viser, at hovedparten af foreningerne er enige i, at FIU har en demokratisk struktur, og at de føler sig repræsenteret af FIU. I mange tilfælde indgår foreningerne selv som en del af strukturen, særligt når man tager fagidrætsudvalg og brugergrupper med. Disse vælges dog ikke på repræsentantskabsmødet og har mere praktisk karakter (ift. implementeringsrollen), men har ifølge bestyrelsen også en demokratisk funktion, fordi mange udfordringer og temaer drøftes her (FIU-interview 1).

Tabel 1 herunder viser forskellige typer af foreningers repræsentation i FIUs struktur (valgte og ikke-valgte udvalg), som er væsentligt i forhold til princip fire om ligestilling og solidaritet. Opgørelsen er baseret på tal fra spørgeskemaundersøgelsen, og der kan derfor være mindre afvigelser til de faktuelle forhold. Der er formentlig en overvægt at aktive foreninger i FIU blandt besvarelserne, og den faktiske andel af foreninger, som slet ikke deltager, er muligvis en smule højere. Desuden skal nævnes, at der er få ikke-medlemmer, som har deltaget i undersøgelsen.

Med det forbehold er det interessant, at det særligt er foreninger, som er medlem af FIU, som har plads i udvalgene, samt at ikke-medlemmer kun har plads i brugerudvalg. Det

skal her nævnes, at det kun er i brugerudvalg, at ikke-medlemmer kan indgå, og at der i forhold til deres deltagelse i disse, skal tages forbehold for få besvarelser blandt dem.

Tabel 1: Repræsentation i udvalg og organer fordelt på medlemskab (pct.)

	Medlemsforeninger (n=47)	Ikke-medlemsforening (n=7)
FIUs centrale udvalg	26	-
Fagidrætsudvalg	30	-
Brugerudvalg	55	14
Ikke-medlemmer i ovenstående udvalg og organer	26	86

Tabellen viser andelen af foreninger, som er repræsenteret i de forskellige udvalg, fordelt på medlemskab (her størrelse uanset medlemskabsstatus) (n=54).

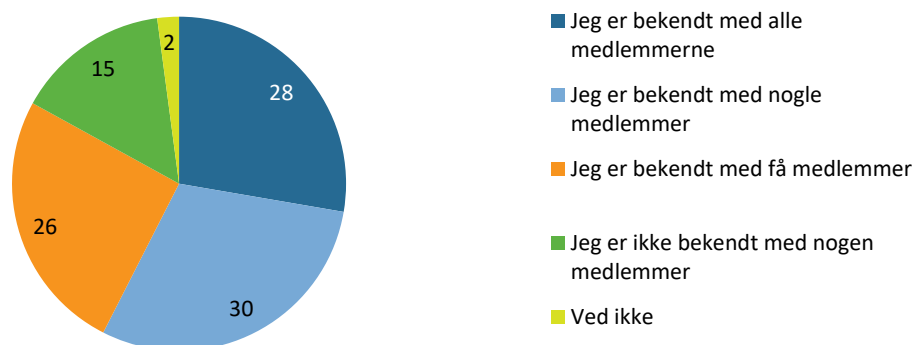
Der synes også at være tendens til, at tilbøjeligheden til at have repræsentanter i de forskellige udvalg stiger med foreningernes størrelse målt på antal medlemmer. Også her skal tages forbehold for, at der er få større foreninger. Tendensen med sammenhæng mellem antallet af medlemmer i foreninger og at medlemmer i udvalg kan have flere forklaringer, hvoraf to skal fremhæves her. For det første kan det afspejle, at større foreninger har flere aktiviteter end små, og det kan betyde, at de skal involvere sig i flere forhold. Det kan f.eks. forklare den større repræsentation i brugerudvalg (brug af flere anlæg) og fagidrætsudvalg (flere aktiviteter). Et andet aspekt, som har været et tema i mange af de gennemførte foreningsinterviews, er ressourcer. Deltagelse i udvalg kræver en del ressourcer, og flere mindre foreninger har givet udtryk for, at frivillige har svært ved at honorere den arbejds-mængde, som der er forbundet med at deltage i et – og i visse tilfælde flere – udvalg (foreningsinterview 2, 5, 6). Flere af de store foreninger har ansat personale, og det kan frigøre ressourcer til at deltage i udvalg.

I et demokratisk perspektiv er det værd at notere sig, at der synes at være nogle forskelle i repræsentation i forhold til størrelse, og at foreninger, som ikke er medlem af FIU, kun er repræsenteret i brugergrupper.

I forlængelse af ovenstående er foreningerne også blevet spurgt til, om de har kendskab til medlemmerne i FIUs bestyrelse. Dette er gjort ud fra en antagelse om, at det er vigtigt for et velfungerende demokrati, at man har et vist kendskab til de repræsentanter, der vælges til at varetage organisationens interesser. Det knytter således også an til det første princip.

Som det fremgår af Figur 6, så er de fleste medlemsforeninger bekendt med alle eller nogle af medlemmerne af FIUs bestyrelse, men knap hver syvende foreninger angiver, at de ikke er bekendt med nogen medlemmer. Bekendt dækker i denne sammenhæng over, at man ved, hvem personen er, uden nødvendigvis at være på fornavn.

Figur 6: Medlemsforeningers kendskab til bestyrelsesmedlemmerne (pct.)

Figuren viser svar på spørgsmålet 'I hvilket omfang er du bekendt med bestyrelsens medlemmer?' (kun medlemmer af FIU) (n=41).

Der viser sig mindre forskelle på tværs af foreningernes størrelse. Der synes at være et større kendskab til bestyrelsesmedlemmerne blandt foreninger med 100-499 medlemmer, mens kendskabet er lidt mindre blandt små foreninger med under 100 medlemmer og foreninger med flere end 500 medlemmer.

Tema 2: Repræsentantskabsmøde og indflydelse

Det andet tema sætter fokus på repræsentantskabsmødet, medlemsforeningernes mulighed for at yde indflydelse samt deres kontakt til FIU. Repræsentantskabsmødet er et centralt element i FIUs demokratiske struktur, hvor man potentielt kan stemme om centrale beslutninger, ligesom der er mulighed for, at foreningerne kan sætte relevante emner til diskussion.

Temaet om repræsentantskabsmøde og indflydelse knytter især an til det første princip om at have en demokratisk struktur.

Som det fremgår af Figur 5, så er muligheden for at blive inddraget i FIUs beslutninger dét udsagn, som færrest foreninger angiver at være helt enige i, mens flere er enige i, at FIU er lydhor over for medlemmerne.

Repræsentantskabsmødet er som nævnt et sted, hvor foreningerne har mulighed for at blive inddraget samt at komme til orde. Ser man på antallet af deltagere til møderne, så viser referater fra de ordinære repræsentantskabsmøder i perioden fra 2017 til 2022, at ca. 70-80 personer møder frem til møderne, og at 55-70 pct. af de stemmeberettigede er til stede blandt deltagerne. Foreningerne har mulighed for at stille med flere deltagere, men kun én er stemmeberettiget.

Når man spørger foreningerne, så er det da også hele tre ud af fire medlemsforeninger, som angiver, at de normalt deltager i møderne. Deltagelsen er lidt mindre udbredt blandt de små foreninger med under 100 medlemmer, mens der ikke er forskel blandt mellemstore og store foreninger. Otte foreninger har uddybet, hvorfor de normalt ikke deltager i

mødet. Fire foreninger peger på, at de mangler tid, mens andre fire angiver, at de ikke finder mødet relevant.

Også i interviews har årsmødet været i fokus. Flere foreninger forholder sig til mødet og nævner, at få stiller spørgsmål og deltager aktivt i mødet, og at der er meget envejskommunikation. Foreningerne har også noteret sig, at der sjældent er kampvalg, og at dem, der stiller op, er afklaret på forhånd.

Så selvom der synes at være god tilslutning til repræsentantskabsmødet, stilles der fra flere foreningers side spørgsmål ved det demokratiske udbytte af dagen. Dertil kommer, at der har været repræsentantskabsmøder, hvor man måtte udsætte beslutninger til et ekstraordinært repræsentantskabsmøde, fordi der ikke har været nok stemmeberettigede til et kvalificeret flertal (2021 og 2022).

Repræsentantskabsmøderne var et emne, som FIUs bestyrelse behandlede på et bestyrelsesmøde i 2019 (7. maj), og ifølge FIUs direktør evaluerer man møderne hvert år (FIU-interview 2). Det har også været overvejet, om man skulle forandre noget, men man har ønsket at holde fast i formen, som kører efter et ret fast format. Repræsentantskabsmøderne har også været et emne, som er blevet vendt med bestyrelsen i fokusgruppeinterviewet. De fortæller, at den stilhed, som foreningerne udviser på mødet, kan tolkes som tilfredshed og tilslutning, og at foreningerne er bevidste om de betingelser, der er for foreningerne på Frederiksberg (FIU-interview 1). Eksempelvis at der er få faciliteter til rådighed, og at det er svært at få opført flere.

Desuden er det en central pointe fra bestyrelsen, at mange ting tages løbende – f.eks. i fagidrætsudvalg og brugergrupper – og at FIUs demokratiske struktur ikke kun handler om, hvad der sker til repræsentantskabsmødet, men også de resterende 364 dage i løbet af året (FIU-interview 1).

Mens der er begrænset debat til selve repræsentantskabsmødet, fortæller bestyrelsen, at der omvendt til den efterfølgende middag er god debat og udveksling mellem deltagerne. Og det er ifølge bestyrelsen også en vigtig del af repræsentantskabsmødets funktion (FIU-interview 1).

På det formelle plan imødekommer FIU princip 1 om at have en demokratisk struktur. Der er tilmed stor opbakning til repræsentantskabsmødet, hvor medlemsforeningerne kan stille op til valg og komme til orde. Det er svært at vurdere, hvad den manglende debatlyst og aktive deltagelse i mødet er udtryk for. Foreningerne kan – som det fremføres af bestyrelsen – komme til orde i løbet af året.

Tema 3: Løbende kontakt

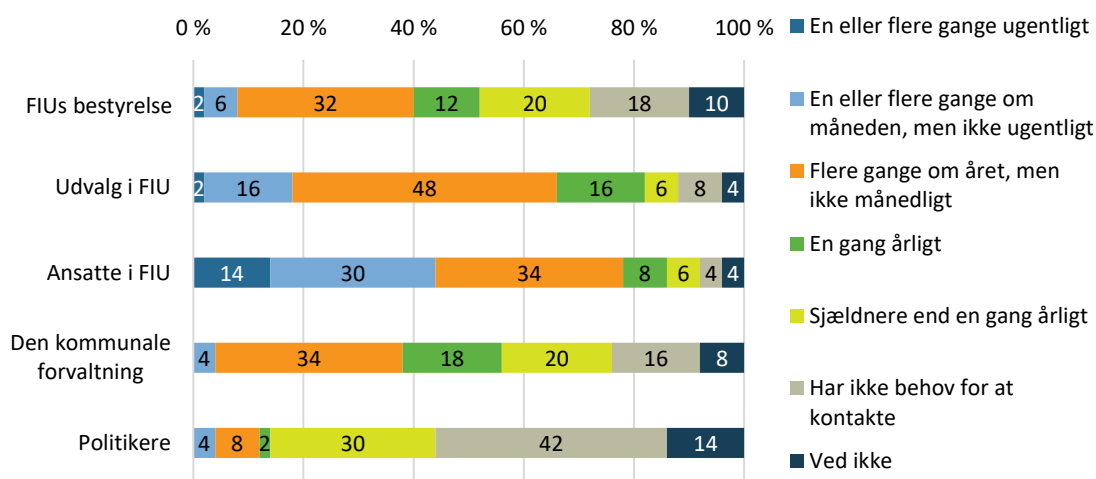
Som det er klargjort ovenfor, så foregår en stor del af kontakten mellem FIU og medlemsforeninger ifølge bestyrelsen i løbet af året. Omfanget heraf, samt hvilke emner som kontakten vedrører, er i fokus i dette tema, som ud over at se på kontakten til FIU (bestyrelse,

udvalg og ansatte) også ser på kontakten til den kommunale forvaltning og politikerne i løbet af året.

Temaet om løbende kontakt knytter an til det første princip om demokratisk struktur, det tredje princip om ansvarlighed og transparens samt det fjerde princip om at behandle medlemsorganisationerne på retfærdig vis.

Som det fremgår af Figur 5, så vurderer de fleste foreninger, at FIU er lydhør over for deres ønsker og behov. Figur 7 herunder viser i tillæg hertil, at foreningerne hyppigst har kontakt til ansatte i FIU efterfuldt af udvalg i form af fagidrætsudvalg og brugergrupper (se Figur 7). Det er mindre hyppigt at have kontakt til FIUs bestyrelse, den kommunale forvaltning og politikere. Figuren viser svar for medlemsforeninger såvel som foreninger, som ikke er medlem af FIU.

Figur 7: Foreningers (både medlemmer og ikke-medlemmer) kontakt til forskellige aktører (pct.)

Figuren viser svar på spørgsmålet 'Hvor ofte er foreningen i kontakt med nedenstående aktører?' (medlemmer af FIU samt ikke-medlemmer af FIU) (n=50).

Der synes at være mindre forskelle på tværs af foreningernes størrelse, som primært angår kontakt til den kommunale forvaltning og politikere. De store foreninger med 500 eller flere medlemmer synes oftere end de mindre foreninger at være i kontakt med forvaltningen og politikere.

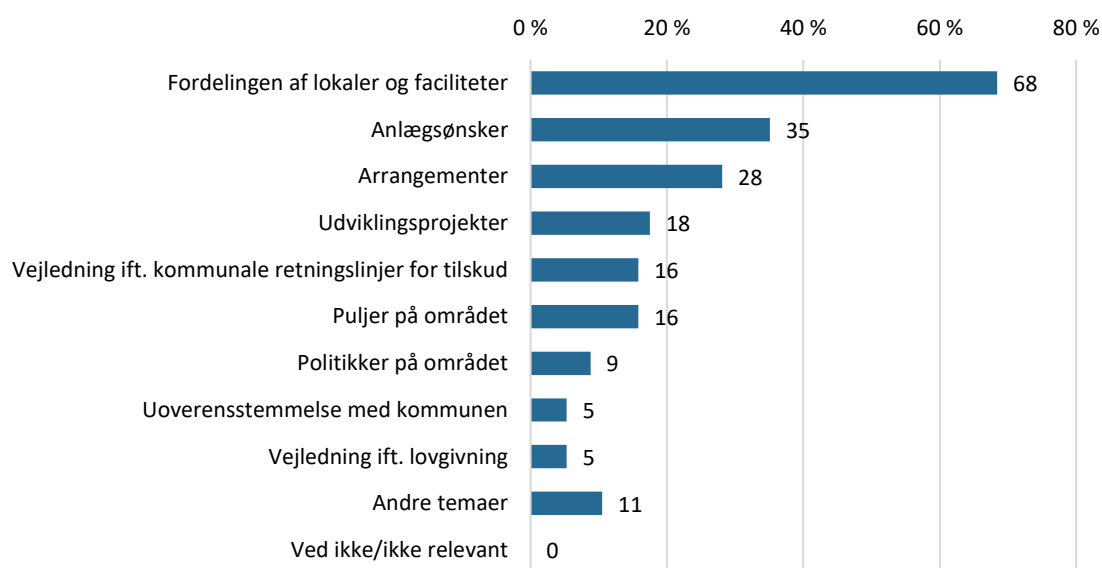
Der er visse forskelle mellem medlemsforeninger og foreninger, der ikke er medlem af FIU. Ikke-medlemmerne er sjældnere end medlemsforeninger i kontakt med FIU (dvs. bestyrelse, udvalg og ansatte), mens de oftere end medlemsforeningerne er i kontakt med den kommunale forvaltning.

Samlet set tegner der sig et billede af, at FIU er dem, som medlemsforeningerne først kontakter, når de skal have støtte eller hjælp. I mange andre kommuner ville dette være en ansat i forvaltningen, men i Frederiksberg synes det primært at gælde foreningerne, som ikke er medlem af FIU. På den baggrund har de ansatte i FIU en vigtig demokratisk rolle i

at sikre opfyldelsen af de tre principper, da de agerer første kontakt for mange af medlemsforeningernes henvendelser.

Fokus har også været på at undersøge, hvilke emner foreningerne kontakter FIU om. Igen er fokus på medlemsforeninger og foreninger, som ikke er medlem af FIU. Som det fremgår af Figur 8 nedenfor, er det særligt forhold vedrørende fordelingen af lokaler og faciliteter og i lidt mindre omfang anlægsønsker og arrangementer, som kontakten til FIU går på.

Figur 8: Emner, som foreninger (både medlemmer og ikke-medlemmer) henvender sig til FIU om (pct.)

Figuren viser svar på spørgsmålet 'Hvad henvender I jer typisk til FIU om?' (medlemmer af FIU samt ikke-medlemmer af FIU) (n=55).

Der synes at være visse forskelle på tværs af størrelse. Anlægsønsker, arrangementer, udviklingsprojekter og politikker på området synes i noget højere grad at være emner, som de store foreninger med 500 eller flere medlemmer henvender sig til FIU om, i sammenligning med foreninger med under 500 medlemmer. Der er få forskelle på, hvad medlemsforeninger og ikke-medlemsforeninger henvender sig til FIU om.

Foreningerne er også blevet spurgt til, hvem de først henvender sig til, når de har spørgsmål inden for de forskellige områder. Herunder er de centrale pointer listet fordelt på aktører – procentangivelserne angiver, hvor mange medlemsforeninger der har den pågældende aktør som første kontakt. Fokus er på svar fra FIUs medlemsforeninger:

- FIUs bestyrelse: Få foreninger kontakter bestyrelsen som den første, og det sker primært, når der er uoverensstemmelse med kommunen (7 pct.), anlægsønsker (7 pct.) eller forhold vedrørende politikker på området (10 pct.).

- Udvalg i FIU: En del foreninger kontakter udvalg først, når det gælder spørgsmål om fordeling af tider (31 pct.), anlægsønsker (19 pct.) og udviklingsprojekter (17 pct.). Få foreninger har udvalg som første kontakt, når det gælder andre spørgsmål.
- Ansatte i FIU: De ansatte er de fleste foreningers første kontakt, når det gælder spørgsmål inden for alle områder bort set fra uoverensstemmelser med kommunen. FIU-ansatte er især første kontakt, når det gælder arrangementer (71 pct.), fordelingen af tider (57 pct.), anlægsønsker (55 pct.), vejledning i forhold til lovgivning (52 pct.), puljer på området (52 pct.), udviklingsprojekter (41 pct.) og vejledning i forhold til kommunale retningslinjer for tilskud (50 pct.).
- Den kommunale forvaltning: Forvaltningen er første kontakt for en del foreninger, når det gælder vejledning i forhold til kommunale retningslinjer for tilskud (26 pct.), puljer på området (17 pct.), uoverensstemmelse med kommunen (21 pct.) og vejledning i forhold til lovgivning (17 pct.).
- Politikere: Få foreninger har politikere som første kontakt, og der sker primært i forhold til politikker på området (8 pct.) og uoverensstemmelser med kommunen (10 pct.).

De ansatte i FIU er altså første kontakt for foreninger i stort set alle tilfælde, og det understreger vigtigheden af deres demokratiske funktion. Ser man på foreninger, som ikke er medlemmer af FIU, så er deres første kontakt oftere den kommunale forvaltning.

Tema 4: Faciliteter og fordeling af tider

Det fjerde tema sætter fokus på faciliteter og fordeling af tider, som var det emne, som flest foreninger ytrede sig om i den åbne svarkategori i forbindelse med Figur 5. Emnet er tidligere blevet behandlet under implementeringsrollen, men her er fokus på rollen i et demokratisk perspektiv, og temaet knytter sig især an til princippet om at have standarder og regler for håndtering og fordeling af knappe ressourcer samt princippet om at behandle medlemsorganisationerne på retfærdig vis.

Ifølge Figur 5 er det medlemsforeningernes overordnede holdning, at FIU sikrer en fair fordeling af facilitetstider til foreninger. Der blev i forbindelse med implementeringsrollen i forrige del også peget på en række udfordringer set fra foreningers perspektiv.

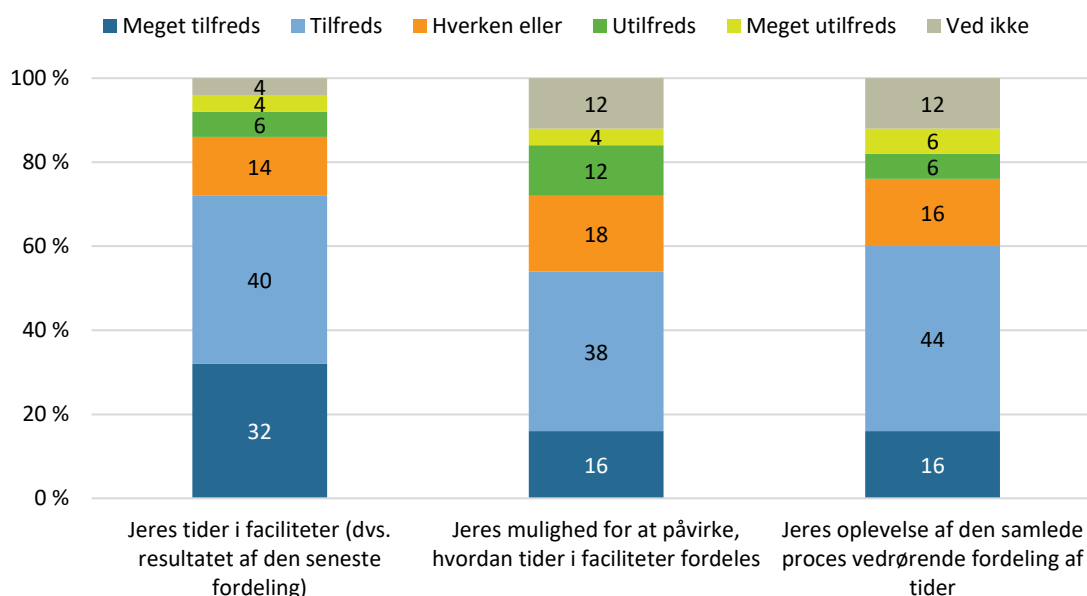
Det er måske ikke så overraskende, da det som tidligere nævnt er foreningerne selv, som står for at fordele tiderne gennem idrætsudvalg og fagidrætsudvalg. Selvom foreningerne gennem udvalgene træffer beslutninger om fordeling, sker det dog ikke udelukkende på deres præmisser. Princippet for fordelingen tager afsæt i folkeoplysningslovens bestemmelser, og ifølge driftsaftalen mellem kommunen og FIU (bilag c), er det basale fordelingskriterium, at børn og unge samt personer med handicap prioriteres i fordelingen. Derudover tilstræbes der kontinuitet i fordelingen fra sæson til sæson. Inden for håndbold, fodbold, basketball, volleyball og badminton sker fordelingen af tider på baggrund af gennemførte hold i den forgangne sæson, mens dette ikke anvendes inden for andre idrætter.

Regler og principper for fordeling af tider er samlet i dokumentet 'Retningslinjer for fordeling af trænings- og turneringstimer'.

Foreninger – her både medlemmer og ikke-medlemmer – er blevet spurgt til deres overordnede vurdering af resultatet af fordelingen, deres muligheder for at påvirke fordelingen af tider samt deres oplevelse af processen, som er væsentlige aspekter i et demokratisk perspektiv (jf. princip fire).

Alle foreninger – både medlemmer og ikke-medlemmer – er blevet stillet en række supplerende spørgsmål om fordelingen af tider i faciliteter. Som det fremgår af Figur 9 herunder, så er der lidt mindre tilfredshed med muligheden for at påvirke, hvordan tider i faciliteter bliver fordelt i faciliteterne samt foreningernes oplevelse af processen sammenlignet med resultatet af den seneste fordeling. Det kan pege på, at der kan ligge forbedringer i selve processen og foreningernes mulighed for at yde indflydelse, uden at data kommer med mere præcise anvisninger på, hvordan det kan ske. Emnet har dog været behandlet under implementeringsrollen i forrige afsnit, som kan give input til fremtidige dispositioner.

Figur 9: Foreningers vurdering af fordeling og proces med at fordele tider (pct.)

Figuren viser svar på spørgsmålet 'Hvor tilfreds/utilfreds er I med følgende?' blandt medlemmer og ikke-medlemmer (n=50).

I forhold til princippet om ligestilling og solidaritet er der det værd at bemærke, at en analyse på tværs af medlemmer og ikke-medlemmer viser, at ikke-medlemmer er lidt mere positive på alle tre spørgsmål. Der er dog tale om svar fra relativt få ikke-medlemmer, og der kan på den baggrund ikke konkluderes noget endeligt, men umiddelbart så peger det dog i retning af, at FIU formår at tilgodese foreninger, som ikke er medlem af FIU, når det angår faciliteter og fordeling af tider.

Ser man på tværs af foreningernes størrelse, så viser en analyse, at de store foreninger er lidt mindre tilfredse end foreninger med 100-499 medlemmer og foreninger med under 100

medlemmer. Heller ikke her kan det konkluderes noget endeligt, da der er tale om ret få besvarelser.

Overordnet set synes der altså at kunne spores flere tilfredse foreninger end utilfredse med fordelingen af tider, både i forhold til proces såvel som resultat og mulighed for indflydelse. I forlængelse af ovenstående er foreningerne også blevet spurgt til, hvilke kriterier de finder relevante, hvis man skulle gentænke kriterierne. En analyse heraf fremgår af bilag 1, som viser, at knap halvdelen af foreningerne har valgt udnyttelse af fordelte tider som et kriterium, mens omkring hver tredje forening har valgt det samlede antal medlemmer, medlemmer under 25 år, medlemmer over 25 år samt sidste års aktivitetsniveau.

Opmærksomhedspunkter vedrørende medlemsdemokratiet

Ovenstående har vist, at FIU overordnet set knytter an til de fire principper, som er minimumskrav for god forvaltningsskik i sportsorganisationer. Principperne er afgørende at honorere og er en forudsætning for, at en organisation kan opfattes som demokratisk.

På papiret har FIU regler og strukturer, der støtter op om de fire principper. Ser man på praksis i det omfang, det har været muligt i denne rapport, så synes de fleste foreninger at være i den positive ende, når det gælder de fire principper. Analysen giver dog anledning til en række opmærksomhedspunkter for FIU. Her inddrages input fra forskellige aktører.

Demokratiet i FIU – demokratiets demokrati?

Det første opmærksomhedspunkt udspringer af forbindelsen mellem det første princip om demokratisk struktur og det fjerde princip om at behandle sine medlemsorganisationer på retfærdig vis.

Umiddelbart synes FIU at have en struktur, som gør, at man lever op til det første princip om demokratisk struktur. FIUs struktur giver mulighed for, som en forening noterer (foreningsinterview 7), at man kan deltage på mange forskellige niveauer i organisationen, hvis man ønsker det.

Der er afgjort mange steder, hvor foreningerne kan yde indflydelse. Analysen viser, at mange foreninger deltager i repræsentantskabsmødet, har plads i udvalg og løbende giver deres mening til kende og henvender sig til FIU. Og spørger man FIUs direktør, som har et overblik over hele organisationen, så er demokratiet på visse punkter også yderst velfungerende:

”Der er stor tilslutning til formandsmøderne, udvalgene er fuldtallige og mange foreninger, deltager i repræsentantskabsmødet.”

FIU-interview 2

Der er dog visse foreninger, som sætter spørgsmålstegn ved, hvor velfungerende den demokratiske struktur er. Blandt andet fordi at der er få personer, der stiller op til valg, så selvom udvalg er fuldtallige, opfattes det som et demokratisk problem, at der ikke er decideret kampvalg til poster. Dertil kommer, at nogle foreninger i et vist omfang opfatter FIU

som en mur, hvor det er svært at komme igennem med ønsker (foreningsinterview 1, 2, 6). Omvendt argumenterer FIU selv for, at man er en tragt i den forstand, at der er mange ønsker, og at det ikke er muligt at realisere alle (FIU-interview 1, 6).

Princippet om demokratisk struktur kan ikke isoleres fra de andre principper, og flere peger på udfordringer for den demokratisk struktur i relation til princippet om ligestilling og diversitet. Dette emne er i fokus i del 4, men skal nævnes her, da det er væsentligt i et demokratisk perspektiv. Den politiske repræsentant, som er blevet interviewet, ser et demokratisk problem i, at FIU mangler diversitet og dermed ikke repræsenterer alle sine medlemmer (kommuneinterview 3). Det stiller i overført betydning spørgsmål ved princippet om ligestilling såvel som solidaritet i organisationen. Som vi skal se i del 4, er det især mænd, der bestrider posterne i de centrale udvalg i FIU, mens mænd også er i overtal i de ikke-valgte udvalg. Det er en problematik, der tidligere er blevet nævnt på et repræsentantskabsmøde (repræsentantskabsmøde i 2022). Flere aktører giver således udtryk for, at den manglende diversitet i FIU i et vist omfang underminerer FIUs demokratiske rolle.

Bestyrelsen har tidligere vendt diversitetsspørgsmålet (bestyrelsesmøde, juni 2022) og er også blevet forholdt spørgsmålet som en del af denne undersøgelse. Fra bestyrelsens side ser man ikke på samme måde en kobling mellem princippet om demokratisk struktur og princippet om ligestilling og solidaritet. Man er først og fremmest interesseret i at sammensætte en bestyrelse, som kan sætte sig op i helikopteren og agere på vegne af foreningernes bedste. Man er i bestyrelsen optaget af en vis repræsentation af foreninger af forskellig størrelse og aktivitetsmæssigt tilhørsforhold, mens man er mindre optaget af etnicitet og køn blandt bestyrelsesmedlemmerne (FIU-interview 1). Det afgørende er, at man kan løfte sig op i helikopteren, og så pålægger der en vigtig rolle for bestyrelse og administration i forhold til at sikre, at små såvel som store foreninger bliver behandlet fair. Det er ikke altid nemt, men det er primært på dette punkt, at bestyrelsen er optaget af diversitet.

På den måde synes der at herske forskellige opfattelser af, hvilke parametre diversitet inkluderer, samt hvilken betydning princippet om ligestilling og solidaritet har for den demokratiske struktur.

Foreningernes ressourcer til at deltage i demokratiet

Et andet aspekt af princippet om demokratisk struktur går på foreningernes ressourcer for at deltage i det. Også her er fokus på koblingen mellem det første princip om demokratisk struktur og det fjerde princip om at behandle medlemsorganisationerne på retfærdig vis.

Flere aktører fremfører, at FIUs struktur med mange udvalg og brugergrupper kan være omfattende at deltage i, og at det kan underminere demokratiet. Input fra udvalgte aktører fremgår herunder.

En forening opfatter, at der er sket en stigende professionalisering af foreningerne efter coronaen, som udfordrer foreningerne. Den stigende professionalisering, som foreningen ser, er ifølge foreningen med til at skabe et a- og b-hold af foreninger. A-holdet udgøres af de foreninger, som har ansatte, og som dermed har mulighed for at indgå i dialog med FIU og

deltage i udvalg, mens b-holdet udgøres af de foreninger, der alene styres af frivillige, som ikke på samme måde har tid til at indgå dialog med FIU og deltage i udvalg. De ressourcer, foreningerne kan investere (f.eks. i forhold til at mødes med FIU), skaber ifølge foreningen en ulige kamp, som favoriserer a-holds-foreningerne (foreningsinterview 1).

Samme argument har den politiske repræsentant, som også vurderer, at det udfordrer medlemsdemokratiet. Selvom hver forening på papiret har en stemme, så lyder vurderingen, at professionaliseringen i nogle foreninger gør, at foreningerne ikke har samme forudsætninger (kommuneinterview 3). Der kommer eksempelvis et demokratisk underskud, fordi de små foreninger ikke har nok ressourcer til at læse mails og følge med. Og det er et problem, som strukturen i FIU ifølge repræsentanten er med til at forstærke.

En forening, som har flere aktiviteter, fortæller, at de ser det som en forudsætning for at få indflydelse, at man har en ansat (foreningsinterview 2). Ifølge foreningen er det svært for en fuldt ud frivillig forening at være en del af strukturen, når man skal sidde i flere udvalg og brugergrupper og skal holde sig orienteret. Foreningen efterspørger en service fra FIUs side, som samler relevant information for foreningen, hvilket er et emne, som FIU pt. arbejder på at imødekomme.

To andre foreninger giver udtryk for samme holdning i den forstand, at der stilles store krav til foreningernes deltagelse, men at der også er grænser for, hvor mange timer de kan bruge på sådanne opgaver, da de frivillige også har andre forpligtelser ved siden af idrætten i f.eks. i forbindelse med familie og arbejde (foreningsinterview 5, 6, 9).

Omvendt er det opfattelsen fra FIUs side, at man gør meget for at sikre, at foreningerne kan deltage i strukturen. Det går igen i referater fra bestyrelsesmøder (f.eks. bestyrelsesmøde, marts 2022), og i fokusgruppeinterviewet med bestyrelsen betones fokus på at understøtte de mindre foreningers deltagelse (FIU-interview 1). FIUs direktør forklarer dog også, at det er en problematik, som tidligere har været i fokus. Han forklarer i den forbindelse, at FIUs struktur i udgangspunktet er baseret på, at foreningerne tager ejerskab og er med til at bestemme. Derfor kan det ifølge direktøren i praksis også være svært at tage hånd om foreninger, som ikke deltager i strukturen, fordi de ikke på samme måde giver sig til kende. Det er dog en udfordring, som man er opmærksom på, og her er det ifølge direktøren administrationens opgave at træde til og være med til at sikre, at alle foreninger kan trives – også dem, som ikke direkte tager del i den demokratiske struktur (FIU-interview 2).

Hvorvidt der skabes lige muligheder for at deltage i den demokratiske struktur på tværs af størrelse og professionaliseringsgrad er ikke muligt at konkludere på baggrund af det foreliggende materiale. Det kan midlertidigt konstateres, at det er et emne, som flere er optaget af, og at foreningerne såvel som den politiske repræsentant ser udfordringer relateret hertil.

Klare regler og standarder for fordeling af tider i faciliteter

Det andet princip om klare standarder og regler er også et centralt opmærksomhedspunkt. Adgangen til faciliteter er for mange foreninger den primære knappe ressource på Frederiksberg, og derfor er mange foreninger også optaget af fordelingen af tider i faciliteter.

Som det blev klargjort i forrige afsnit om implementeringsrollen, er der forskellige opfattelser af processen med at fordele tider. Som det blev vist, så er der foreninger, som efterspørger klarere kriterier og mere objektivitet i fordelingen af tider. Selvom hovedparten af foreningerne på et overordnet niveau er tilfredse med både resultatet og processen (jf. Figur 9), så kan der være grund til at overveje, om der kan gøres mere for at fordelingen i højere grad knytter an til det andet princip om standarder og regler, såvel som principperne om ansvarlighed og transparens samt ligebehandling af medlemmer. Regler for fordeling af tider er som tidligere nævnt nedfældet, men der er måske en udfordring i forhold til at gøre dem en mere central del af processen.

Få foreninger på Frederiksberg – et demokratisk problem?

Afsnittet rundes af med at se på FIU i et større perspektiv. Her er fokus ikke direkte på demokratiet i FIU og de fire principper, men i stedet på FIUs rolle for idrætten i Frederiksberg Kommune. FIU indtager en særlig rolle i idrætten på Frederiksberg og er en samarbejdspartner for foreninger, som ønsker at have aktiviteter i kommunen.

I det perspektiv noteres det blandt andet fra kommunen og den politiske repræsentant, at der i forhold til antallet af indbyggere i Frederiksberg Kommune er meget få foreninger (kommuneinterview 1, 3). Der findes betydeligt mindre kommuner i Danmark, som har langt flere foreninger, end man har på Frederiksberg. Undersøgelsen 'Folkeoplysningen i kommunerne - det frivillige folkeoplysende foreningsarbejde' (Eske, 2021) viser i den forbindelse, at jo mere urbaniseret en kommune er, desto lavere er foreningstætheden. Frederiksberg Kommune har den suverænt højeste urbaniseringsgrad i Danmark⁹, og der er en lavere andel af borgere i Frederiksberg Kommune end på landsplan, som er medlem af en idrætsforening. Dertil kommer, at foreningerne på Frederiksberg i gennemsnit har flere medlemmer, end det er tilfældet på landsplan. Det giver forventning om et lavere antal foreninger.

Desuagtet åbner det altså op for overvejelser om, hvorvidt FIU er med til at begrænse foreningsdannelsen. Særligt fordi nye foreninger - f.eks. inden for fodbold og svømning - oftest mødes med besked om, at det nok er nemmere at slutte sig til en eksisterende forening. Den tilgang strider mod den grundlovssikrede ret til at forsamles i foreninger, og det er derfor også et emne, som den politiske repræsentant er meget opmærksom på.

I interviews med foreningerne er der eksempler på foreninger, der har måtte kæmpe hårdt for at kunne få tider til deres ønskede aktiviteter (foreningsinterview 2, 5, 6). De er blevet

⁹ Urbaniseringsgrad er her oversat til befolkningstæthed. Ifølge de kommunale nøgletal bor der 11.900 borgere pr. km² i Frederiksberg Kommune, mens der bor henholdsvis 7.152 og 3.392 i Københavns Kommune og Rødovre Kommune, som ligger nummer to og tre (<https://www.noegletal.dk/noegletal/ntStart.html>)

mødt med en fortælling om, at de godt kan oprette sig som forening, men at det bliver svært at give dem tider. De nævnte foreninger har dog holdt fast og har på forskellig vis søgt at bevise, at der findes muligheder for, at de kan få tider på faciliteter i kommunen til deres aktivitet – også inden for fodbold. Blandt andet ved at registrere brugen af faciliteter – og udeblivelser – til FIU.

Her spiller det ind – som vi tidligere har hørt – at fordelingen af tider kører efter et konservativt system, hvor det er svært at tildele nye foreninger tider, medmindre andre giver afkald på tider.

Derfor bliver der fra foreningerne, FIU og den politiske repræsentant også tænkt i, om man skulle have en eller anden form for indslusningssystem, som reserverer tid til nye foreninger i forskellige anlæg (foreningsinterview 2, kommuneinterview 3, FIU-interview 3). En sådan løsning har været drøftet med foreningerne, som bestemmer fordelingen, men det er indtil videre blevet lagt i bero. Et indslusningssystem kan også gøre det lettere at inddrage nye sportsgrene, der tiltrækker særlige målgrupper, hvis man f.eks. gerne vil tilgodese kvinder eller andre målgrupper.

Det er ikke muligt med det foreliggende materiale at sige noget entydigt om, hvorvidt FIU er med til at begrænse (eller for den sags skyld) fremme foreningsdannelse på Frederiksberg, men flere foreninger giver udtryk for, at de har oplevet, at det har været forbundet med udfordringer at danne en forening, som i praksis kan være ramme om idrætsaktiviteter.

Del 4: Diversitet i FIU og idrætten på Frederiksberg

Denne del af rapporten zoomer ind på temaet om diversitet i FIU og i foreningsidrætten på Frederiksberg. Der er visse overlap til del 3, da diversitet også har sammenhæng med oplevelsen af at føle sig repræsenteret i medlemsdemokratiet samt at der bliver taget hensyn til forskelligheder (dvs. princip 1 og 3).

I det følgende er fokus først på at definere diversitet som et overordnet begreb samt beskrive, hvordan det er blevet undersøgt i denne undersøgelse.

Dernæst er fokus på, hvad foreningerne på Frederiksberg vægter i forhold til diversitet, samt hvordan de arbejder med det. Det er ikke alle foreninger, som arbejder med diversitet, og der zoomes derfor på eksempler fra en række foreninger.

Derefter ser rapporten nærmere på, hvordan medlemssammensætning og fordelingen af særlige udvalgsposter ser ud på Frederiksberg. Det gøres i forhold til køn og alder, som det har været muligt at skabe et overblik over.

Afslutningsvis er fokus på en række opmærksomhedspunkter til FIUs arbejde med diversitet, der inddeles i struktur- og kultur-elementer. Her vil andre diversitetsparametre inddrages sporadisk.

Hvad er diversitet, og hvordan undersøges det?

Når vi taler om diversitet, har vi med et bredt begreb at gøre, der berører mange sociale kategorier, herunder køn, seksualitet, alder, etnicitet, religion, handicap og klasse (Knoppers et al., 2021). Der er generelt kommet et større fokus på diversitet, også indenfor idrætten, og denne dagsorden adresseres fra en række idrætsforbund, som der i del 4 vil henvises til løbende. Denne undersøgelse viser, at der også er fokus på diversitet i idrætten på Frederiksberg, og der har således været mange respondenter og interviewpersoner, der har forholdt sig til emnet. Fokus er dog på ret forskellige målgrupper, og det understreger pointen om, at diversitet er et bredt begreb.

Når FIUs bestyrelse og til dels ansatte i FIU samt kommunen taler om diversitet, så handler det især om at sikre repræsentation fra forskellige idrætter og foreningsstørrelser, mens den politiske repræsentant og foreningerne også er optaget af diversitet i forhold til køn og alder såvel som minoriteter.

Repræsentation og diversitet spiller på mange måder tæt sammen, særligt når det gælder det fjerde demokratiske princip om ligestilling og solidaritet, som blev præsenteret i del 3¹⁰.

¹⁰ Behandling af medlemsorganisationer på retfærdig vis i forhold til ligestilling og solidaritet. Organisationer skal understøtte lige rettigheder på tværs af køn, ligesom der også skal udøves solidaritet over for medlemsorganisationer. Solidaritet kan f.eks. være i forhold til størrelse, således at der sikres fairness for både små og store medlemsorganisationer.

Derfor henvises tilbage til behandlingen af dette tema i del 3, mens del 4 i højere grad vil fokusere på køn (især pige/drenge og dame/herre-idræt) og alder.

Med henvisning til ovenstående definition af diversitet kunne man vælge mange andre fokusområder. Det har dog ikke været muligt at gå i dybden med alle aspekter. Køn og alder er valgt, dels fordi det er emner, som optager mange foreninger på Frederiksberg, og dels fordi det rent metodisk er muligt at sammenligne køns- og aldersfordeling med, hvordan det statistisk fordeler sig på Frederiksberg. Andre temaer berøres sporadisk i analysen.

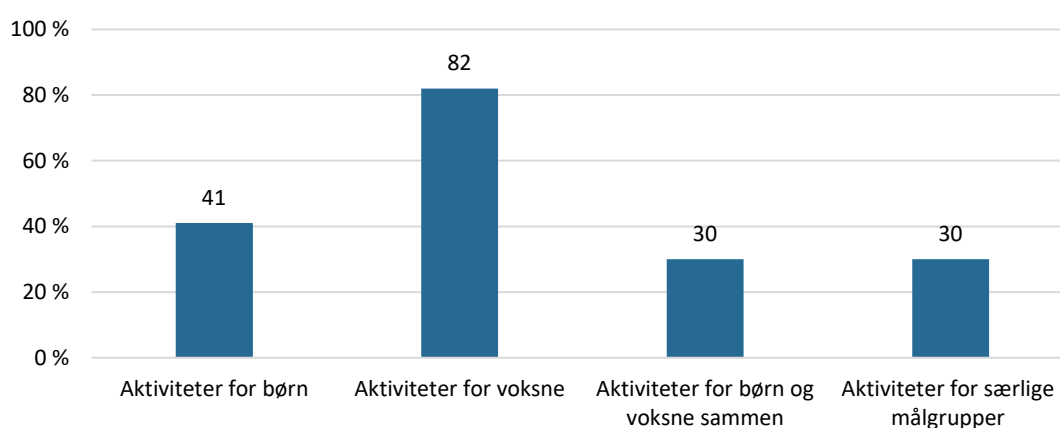
Med baggrund i den generelle tendens på området og anbefalinger fra litteraturen tager analysen udgangspunkt i, at det er positivt med diversitet, og at dette kan styrke oplevelsen af repræsentation og dermed medlemsdemokratiet. Derfor vil del 4 se på, hvordan FIU kan være med til at understøtte diversitet.

Foreningernes fokus på diversitet

Et af hovedformålene med denne undersøgelse er støtte FIUs arbejde med at understøtte foreningernes virke i forhold til diversitet. Derfor er det relevant at se nærmere på, hvad der optager foreningerne, når det gælder diversitet.

Spørgeskemaundersøgelsen blandt foreninger (både medlemmer af FIU og ikke-medlemmer) på Frederiksberg viser, at de fleste foreninger har aktiviteter for voksne, mens knap hver anden forening har aktiviteter for børn (se Figur 10). Dertil kommer, at 30 pct. af foreningerne har fokus på at lave aktiviteter for særlige målgrupper. Af de foreninger, der har svaret, at de har aktiviteter for særlige målgrupper, drejer det sig primært om seniorer, deltagere med anden etnisk herkomst end dansk, eller udsatte børn og unge med særlige behov.

Figur 10: Foreningernes aktiviteter for forskellige målgrupper (pct.)

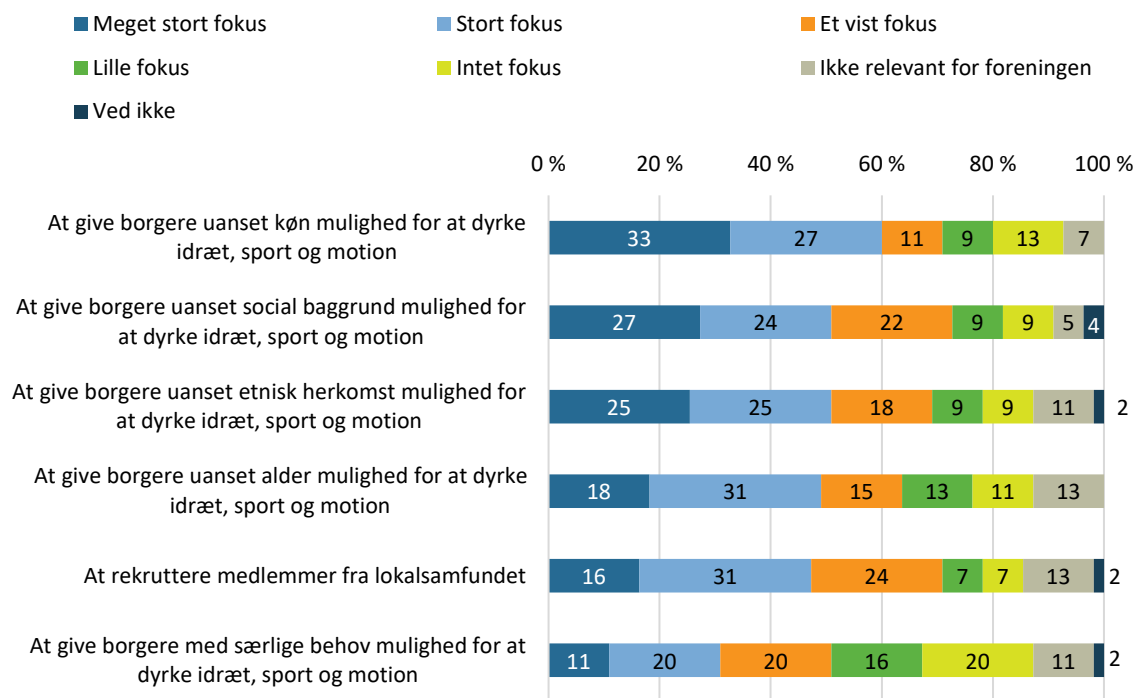

Figuren viser foreningernes svar på spørgsmålet 'Hvem retter foreningens aktiviteter sig imod?' (sæt gerne flere kryds) (n=57).

Herudover har foreningerne blandt forskellige parametre kunnet vælge, om der er nogle af de nævnte målgrupper, som de som forening har fokus på. Det fremgår af Figur 11 herunder. Flest idrætsforeninger på Frederiksberg har stort eller meget stort fokus på at give

borgere uanset køn mulighed for at dyrke idræt i deres forening. Hvis man medtager de foreninger, der har svaret 'et vist fokus', er det idræt for borgere uanset social baggrund, som flest foreninger har fokus på.

Figur 11: Foreningernes fokus på at inkludere forskellige målgrupper

Figuren viser foreningernes svar på spørgsmålet 'Hvor stort et fokus har jeres forening på...' (n=55).

Det er interessant, at mange forskellige diversitetsparametre fremhæves. Også at der er forskel på, hvor stort fokus foreningerne har på de enkelte målgrupper har, hvilket tydeliggør, at der er forskel på, hvordan foreningerne arbejder med de forskellige målgrupper og diversitet i det hele taget.

Interviews med foreningerne viser, at der kan være store forskelle på, hvordan foreningerne arbejder med diversitet (eller inklusion). Nogle gange foretrækker foreninger et bredt fokus med inklusion på etablerede hold, mens andre foreninger foretrækker særlige målrettede hold. I boksen herunder ses fem eksempler fra foreninger, som arbejder med diversitet på forskellige måder.

Boks 4: Eksempler på, hvordan foreningerne arbejder med inklusion af særlige målgrupper

Foreningernes egne initiativer

(eksempler fra interviews)

- Give dame- og herrehold lige gode træningstider
(Separere hold baseret på køn, men lige vilkår.)
- Lade piger og drenge spille sammen
(Ét hold for hver årgang uanset køn, blandt børn.)
- Lave hold for målgrupper med særlige behov
(Lave særlige hold for børn, der har brug for eksempelvis små hold.)
- Inkludere alle borgere uanset funktionsniveau og nationalitet
(Inddele hold baseret på niveau, uanset kognitive/fysiske funktionsnedsættelser eller ej, nationalitet eller social baggrund. Foreningen har primært engelsktalende hold.)
- Bestyrelse, der har bred repræsentation ift. køn og alder (og forældre + trænere)
(Opmærksomhed på bestyrelsens sammensætning og et ønske om, at lade det være en skriftlig, offentlig ambition for foreningen.)

De fem eksempler illustrerer, at der er mange måder at arbejde med diversitet på. På den baggrund er det relevant at påpege, at hvis FIU skal understøtte foreningernes arbejde med diversitet, så er det væsentligt at have for øje, at foreningerne har forskellige fokusområder, og det kan pege i retning af, at foreningerne også har et ønske om selvbestemmelse i forhold til, hvordan de arbejder med diversitet. Derudover er det tydeligt, at køn er i fokus, når 60 pct. af foreninger har 'stort fokus' eller 'meget stort fokus' herpå (jf. Figur 11).

En organisatorisk fordelingstrappe

På baggrund af tal fra Centralt ForeningsRegister (CFR) blandt idrætsforeninger på Frederiksberg (både medlemmer og ikke-medlemmer) er fokus i det følgende på, hvordan fordelingen af køn- og aldersparametrene ser ud blandt medlemmer og bestyrelsesmedlemmer. Dette kan også sammenlignes med beboersammensætningen på Frederiksberg i øvrigt med det forbehold, at det naturligvis er muligt for borgere at dyrke foreningsidræt på tværs af kommunegrænse fra egen bopæl. Omtrent halvdelen af medlemmerne i foreninger i Frederiksberg Kommune kommer fra andre kommuner (primært Københavns Kommune), men mange frederiksbergborgere dyrker også foreningsidræt i andre kommuner (Forsberg og Nielsen, 2016).

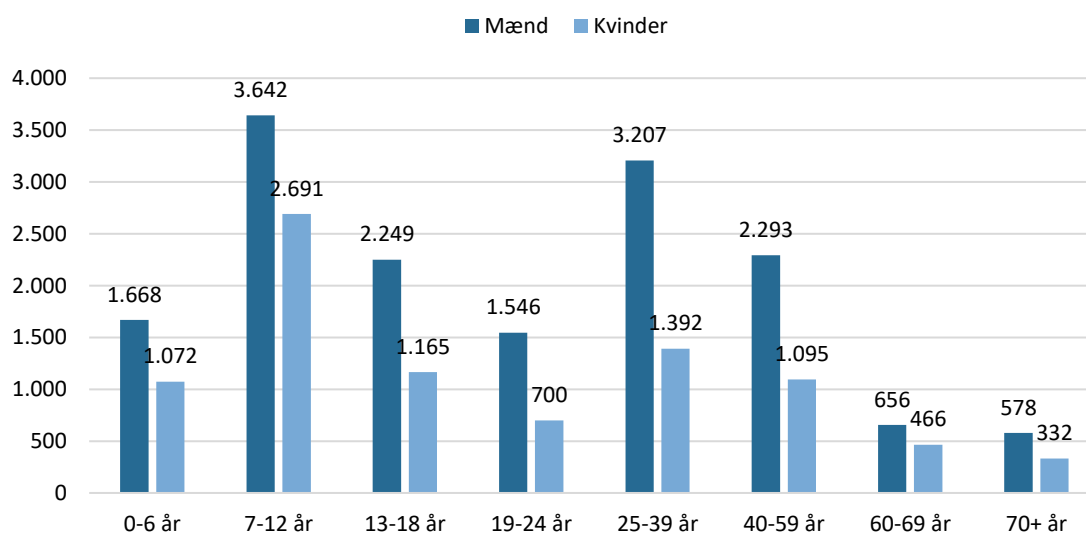
Der var ifølge CFR i alt 24.752 medlemmer i idrætsforeningerne i Frederiksberg Kommune i 2021. Idrætsforeningerne på Frederiksberg tilbyder aktiviteter til alle aldersgrupper, og Figur 12 herunder viser, at særligt børn i 7-12-årsalderen er medlem af en forening. Mange unge falder fra foreningsidrætten i teenageårene. 25-39-årige udgør en antalsmæssigt stor

del af medlemmerne, men dækker også et aldersinterval på 14 år, mens alderskategorierne for børn kun dækker over fem-seks år.

Figuren giver også indblik i forskelle på tværs af køn. Der findes en del flere medlemskaber blandt drenge/mænd (15.839) end piger/kvinder (8.913) i foreningerne på Frederiksberg. Det svarer til, at 64 pct. af medlemmerne i idrætsforeningerne er drenge/mænd. Det er mere skævt, end vi finder det på landsplan, hvor 57 pct. af medlemskaberne i idrætsforeningerne er drenge/mænd.

Figur 11 viser, at der blandt alle aldersgrupper er flest mænd, dog er forskellen størst i ungdomsårene samt blandt voksne i alderen 25-39 år, mens forskellen udligner sig mere, når borgerne bliver 60 år, hvor den generelle idrætsdeltagelse mindskes.

Figur 12: Antal medlemmer i idrætsforeninger i Frederiksberg Kommune (tal fra 2021)

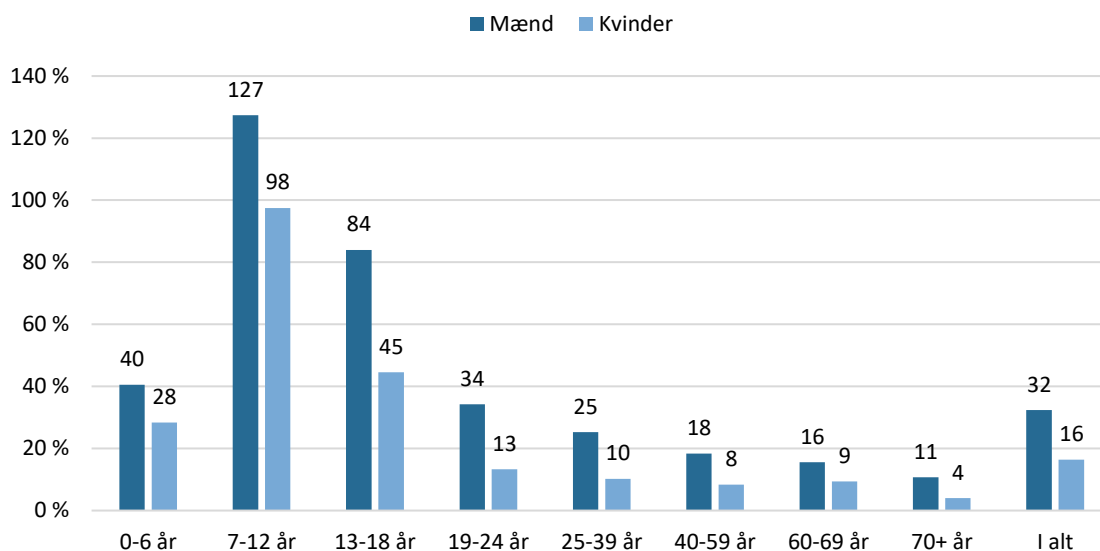
Figuren viser antallet af medlemmer i forening i Frederiksberg Kommune fordelt på køn og alder. Tal fra CFR, 2021.

Også andre steder er der en tendens til, at særligt teenagepiger falder fra eller holder pause fra foreningsidrætten. Nogle unge teenagepiger fravælger foreningsidræt til fordel for private fitnesscentre, hvilket kan hænge sammen med et ønske om fleksibilitet, som fitnesscentre kan imødekomme, muligheden for at træne sammen med venner, samt at pigerne ikke skal dedikere sig til én bestemt aktivitet, men i stedet kan træne kroppen og variere mellem aktiviteter, hvilket også Idans tidligere undersøgelse 'Fremtidens idrætsfaciliteter i Frederiksberg Kommune - Afslutningsnotat' påpeger (Forsberg, 2016).

Ved at sammenligne med befolkningstallet på Frederiksberg kan vi i tillæg til ovenstående figur se, i hvor høj grad borgerne på Frederiksberg er med i en idrætsforening i Frederiksberg. Her skal der tages forbehold for, at der også er medlemmer i Frederiksberg-foreninger, som kommer fra andre kommuner. Med det forbehold illustrer Figur 13 herunder, at det særligt er de unge under 18 år, som dyrker foreningsidræt på Frederiksberg. Drenge i alderen 7-12 år er mest tilbøjelig til at være foreningsaktiv, og med en andel på 127 pct. er

de i gennemsnit med i mere end én forening. For piger i samme alderskategori er andelen 98 pct. Det svarer til, at hver pige fra 7-12 år er medlem af én forening.

Figur 13: Andelen af medlemskaber i idrætsforeninger i Frederiksberg i forhold til befolkningen fordelt på køn og alder (pct.)

Figuren viser foreningsprocenten på tværs af alder og køn. Foreningsprocenten er udregnet som antal foreningsmedlemmer i Frederiksberg-foreninger divideret med antal borgere i Frederiksberg. Tallene er fra 2021 og er baseret på alle medlemmer i alle foreninger. Kilde: Centralt ForeningsRegister og Danmarks Statistik.

Bestyrelser og udvalg

I dette afsnit er fokus på køns- og alderssammensætningen i bestyrelser og udvalg. Generelt gælder, at der er en højere repræsentation af mænd end kvinder i bestyrelser og udvalg. Således viser tal fra Danmarks Statistik, at 81 pct. af alle bestyrelsespladser i dansk erhvervsliv var besat af mænd i 2021¹¹.

Specifikt på idrætsområdet viser 'Danskernes motions- og sportsvaner 2020' (Rask et al. 2022), at 35 pct. af de voksne danskere udfører en eller anden form for frivilligt arbejde på idrætsområdet. Lidt flere mænd end kvinder deltager i frivilligt arbejde på idrætsområdet, og det er særligt folk i alderen 40-49 år, hvor 45 pct. udfører mindst én form for frivilligt arbejde.

Der er også flere mænd (15 pct.) end kvinder (8 pct.), der har bestyrelses- og udvalgsposter i idrætsforeninger på landsplan.

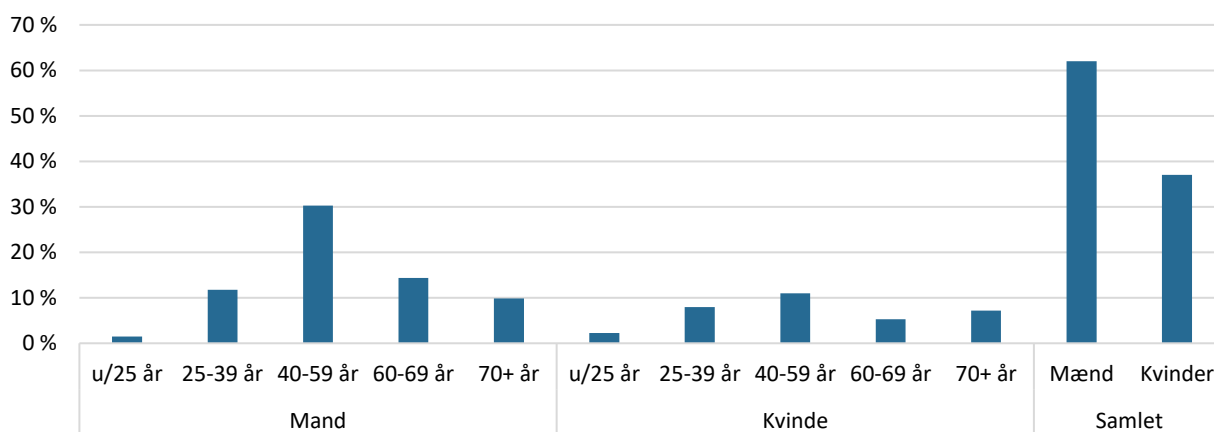
Når vi ser på fordelingen blandt mænd og kvinder i tillidsposter i idrætten på Frederiksberg samt fordelingen i FIUs udvalg, er der ligeledes en overrepræsentation af mænd. Figur 14 viser fordelingen blandt bestyrelsesmedlemmer i idrætsforeningerne på

¹¹ <https://www.altinget.dk/artikel/otte-ud-af-ti-danske-bestyrelsesmedlemmer-er-maend-det-er-ekstremt-at-saa-mange-er-saa-langt-fra-maalet>

Frederiksberg opdelt på alder og køn. Det skal her bemærkes, at der er tale om oplysninger fra 61 foreninger, som udgør en stor andel af foreningerne på Frederiksberg.

I de 61 foreninger udgør andelen af mænd i udvalg 62 pct., hvilket er tæt på at ramme procentsatsen for mandlige medlemmer i foreningsidrætten på Frederiksberg, der som tidligere nævnt er på 64 pct. I alle aldersgrupper bortset fra unge under 25 år, er der flere mænd end kvinder blandt bestyrelsesmedlemmerne, men mænd er som nævnt også i over-tal blandt medlemmerne.

Figur 14: Køn og alder på medlemmer i udvalg i foreningernes bestyrelser

Figuren viser foreningernes svar på spørgsmålet 'Angiv alder og køn for hvert medlem i den bestyrelse, du sidder i. Hvis du repræsenterer et udvalg i en flerstrengt forening, bedes du opgive oplysning på medlemmer i udvalget. Hvis du er i tvivl, bedes du give dit bedste skøn'. Dermed er tallene selvrapporerede (foreninger, n=61, bestyrelsesmedlemmer, n=344).

Fordelingen i foreningsbestyrelser ser således ud til at være på linje med medlemssammensætningen. Det er interessant, da mænd på landsplan er noget mere tilbøjelige end kvinder til at påtage sig tillids-, bestyrelses- og udvalgsposter, men den forskel genfindes ikke i samme grad på Frederiksberg.

I tillæg hertil indikerer en analyse, at kvinders tilbøjelighed til at være bestyrelsesmedlemmer synes at være en smule højere end mænds, når man ser på voksne 25-39 år samt ældre 70+ år, mens mænd er mere tilbøjelige til at være bestyrelsesmedlem, når man ser på aldersgruppen 40-69 år. Der er tale om en analyse baseret på bestyrelsesmedlemmer fra 45 foreninger¹², og der skaltages forbehold for, at det ikke har været muligt at lave analysen på alle foreninger. Desuden skal det nævnes, at afsættet for analysen er en antagelse om, at bestyrelsesmedlemmerne primært rekrutteres blandt medlemmerne i foreningerne.

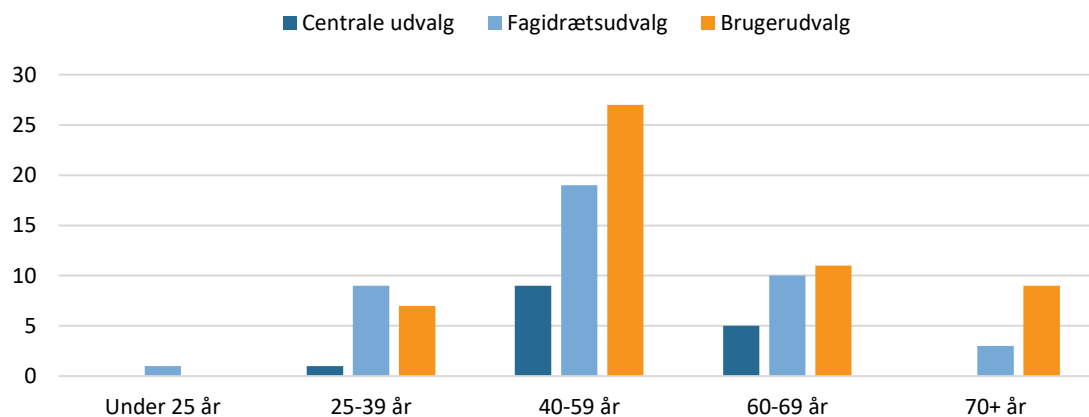
Med dette i baghovedet er fokus i det følgende på, hvorledes fordelingen ser ud på køn og alder på en række udvalgs- og bestyrelsesposter i FIU.

Når vi kigger på de forskellige poster i FIUs organisering, må feltet siges at være domineret af mænd. Mænd indtager henholdsvis 88 pct., 73 pct. og 76 pct. af posterne i centrale

¹² 16 foreninger angav alder, men ikke køn på deres bestyrelsesmedlemmer. Bestyrelsesmedlemmerne fra disse 16 foreninger indgår ikke i denne analyse.

udvalg, fagidrætsudvalg og brugergrupper (se Figur 15). FIUs bestyrelse udgøres kun af mænd, og 53 pct. af posterne i de centrale udvalg besættes af mænd fra 40-59 år.

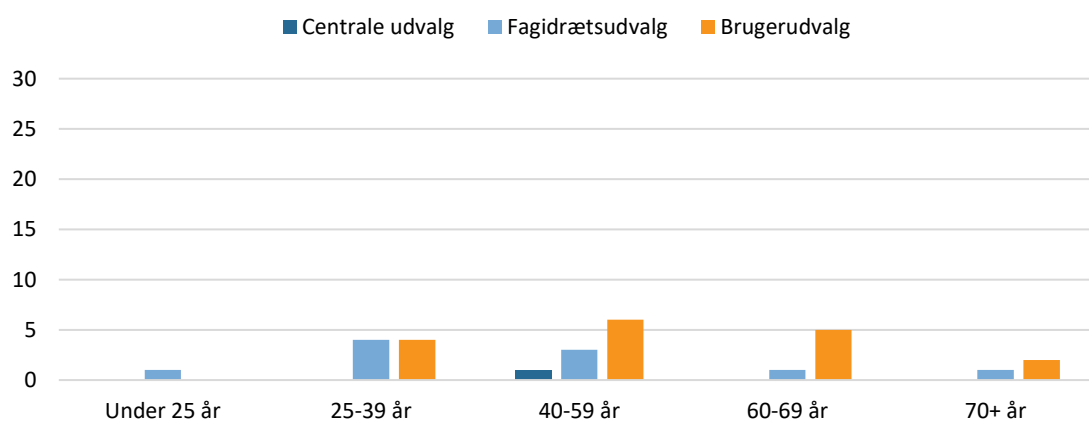
Figur 15: Mænd i udvalg i FIU fordelt på alder (antal)

Figuren viser antal mænd i FIUs centrale udvalg, fagidrætsudvalg og brugergrupper.

Antal kvinder i henholdsvis centrale udvalg, fagidrætsudvalg og brugergrupper fremgår af figuren herunder.

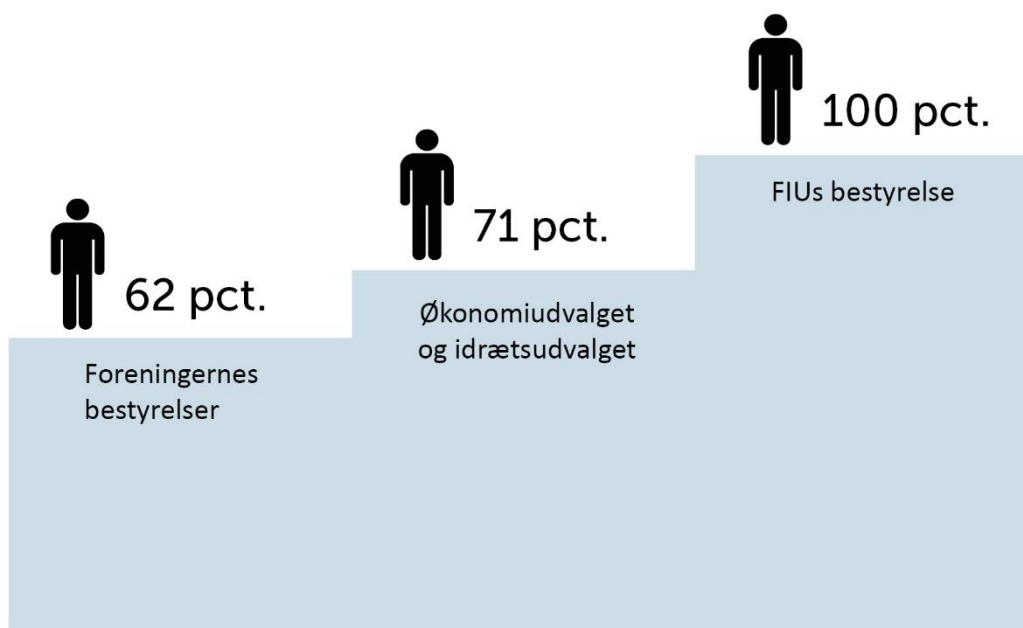
Figur 16: Kvinder i udvalg i FIU fordelt på alder

Figuren viser antal kvinder i FIUs centrale udvalg, fagidrætsudvalg og brugergrupper.

Ovenstående gennemgang kan illustreres ved en organisatorisk trappe, som det er gjort i Figur 17, der har fokus på de valgte repræsentanter i udvalg på tre niveauer. Trappen viser, at 62 pct. af pladserne i foreningernes bestyrelser er besat af mænd, mens det i de centrale udvalg i FIU til sammen er 88 pct. Heraf består økonomiudvalget og idrætsudvalget af 71 pct. mænd, mens det i FIUs egen bestyrelse pt. er 100 pct.

Figur 17: Fordelingstrappen angiver andelen af mænd, som sidder på posterne i foreningers bestyrelser, FIUs økonomiudvalg og idrætsudvalg samt FIUs bestyrelse

Figuren er en illustration af en fordelingsstrappe, hvor andelen af mænd stiger i takt med højere organisatorisk niveau.

Der er således et gap fra kvindernes engagement i en foreningsbestyrelse (der ca. svarer til medlemssammensætningen) til et af FIUs udvalg. Den lavere andel af kvinder i FIUs centrale udvalg – og også fagidrætsudvalg og brugergrupper, der består af 75 pct. mænd, kan ikke alene forklares med, at der er færre kvinder blandt medlemmerne i foreningerne. Mænd er mere tilbøjelige til at deltage i disse udvalg i FIU.

Det er ikke kun i FIU, at andelen af mænd stiger i takt med det organisatoriske 'niveau'. Det samme billede ses flere steder – og ikke kun på idrætsområdet. I det bredere idrætsbillede har mange aktører sat ambitioner om at få flere kvinder ind i bestyrelserne. Hos DIF arbejdes der på at nå en målsætning på 30/70-fordeling af kønnene i DIF-idrættens politiske ledelse. I dag er der 70,8 pct. mænd¹³.

Vi har i undersøgelsens interviews spurgt deltagerne, hvorfor de tror, at der er færre kvinder i FIUs udvalg.

Boks 5 herunder fremhæver foreningers bud på mulige årsager.

¹³ <https://via.ritzau.dk/pressemeddelelse/fortsat-flere-kvinder-i-dif-idraettens-bestyrelser?publisherrId=1874227&releaseId=13679374&lang=da>

Boks 5: Udsagn om, hvorfor kvinder er mindre repræsenteret i udvalg i FIU

Interviewpersoners bud på, hvorfor der er færre kvinder i FIUs udvalg

(Eksempler fra interviews)

- Fokus i udvalg er langt væk fra aktiviteten, og det tiltaler i mindre grad kvinder
- Mødetidspunkter passer dårligt til mødre
- Der rekrutteres i netværket, hvor mænd er i flertal
- Det er svært at træde ind som kvinde i et udvalg, der er domineret af mænd
- Vi er ikke optaget af køn, men kompetencer
- Der skal træffes svære og hårde beslutninger, og det er ikke for mig
- Kultur er defineret mænd, og vi snakker f.eks. om *formand*, *formandsmøder*, 'den rette *mand* til opgaven' osv.

Disse eksempler er udtryk for interviewpersonernes oplevelser og peger i forskellige retninger. Noget af det er strukturelt betinget, mens andet er bundet op på kultur. Generelt kan der i datamaterialet ses både nogle strukturelle og nogle kulturelle problemstillinger, når det handler om diversitet. Det vil være omdrejningspunktet for følgende afsnit, der vil munde ud i nogle opmærksomhedspunkter, der er opsummeret i resumeets anbefalinger.

Opmærksomhedspunkter for FIU

Ovenstående gennemgang samt datamaterialet giver anledning til en række opmærksomhedspunkter, som falder inden for seks analytiske temaer om diversitet. Temaerne fremgår af Tabel 2:, hvor de er delt op i henholdsvis struktur og kultur.

Tabel 2: Analytiske temaer opdelt på struktur og kultur

Struktur	Kultur
Repræsentation i den demokratiske struktur	Et inkluderende miljø
Faciliteter herunder omklædning	Fremtoning
Breddeidræt	Retorik

Strukturer er ofte forholdsvis tydelige at få øje på, hvilket gør dem lettere at handle på. De er dog ofte forbundet med traditioner samt en række mere usynlige og vanskelige barrierer, som er sværere at arbejde med. Foreningslivet er omgivet af strukturer. F.eks.

foreningsdemokrati, placering af udvalgsmøder og benyttelse af faciliteter. Der er derfor rigtig mange steder, hvor det er værd at give strukturerne et eftersyn.

Kultur drejer sig bl.a. om retorik og 'det vi plejer'. Det kan være svært at ændre på, fordi det ofte tager lang tid at ændre vaner og kultur. Dertil kan det være en svær størrelse at pege på, fordi det er indlejret i mange af de usynlige strukturer i hverdagen.

Analysen peger på tre temaer inden for henholdsvis struktur og kultur, som uddybes kort i det følgende.

Struktur

Repræsentation i den demokratiske struktur

Dette tema er allerede behandlet i rapportens del 3 om medlemsdemokrati, og her belyses det kort ud fra et diversitetsperspektiv. Der er flere ting på spil i dette tema.

Dels peger undersøgelsens data på, at små foreninger kan opleve, at det er svært at få indflydelse, fordi de mangler ressourcer. Udfordringen opleves især blandt små flerstrengede foreninger (foreningsinterview 2, 5, 6). Det gør det nemlig ressourcekrævende at bruge sin stemme og sin demokratiske ret, fordi det kræver tilstedeværelse i de forskellige udvalg, som foreningen har adgang til.

Dels peger det også på en struktur for bestyrelses- og udvalgsmøder, der ikke tiltaler alle målgrupper. I FIU, som andre steder, kan det være svært at rekruttere frivillige til udvalgsposter og dermed svært at sikre en diversitet, selv hvis dette er ambitionen. Her kan struktur være en måde at forsøge at tiltrække flere forskellige typer af medlemmer. Det handler eksempelvis om det tidspunkt, som møderne placeres på, der kan være svært for nogle at få til at hænge sammen – eksempelvis hvis man har børn, der skal spise og puttes tidligt. Nogle aktører har gode erfaringer med at ændre formatet for bestyrelsesmøder til at afholde flere af dem online¹⁴ (foreningsinterview 3).

Hertil kan det overvejes, hvad det er for kompetencer, man søger hos bestyrelses- og udvalgsmedlemmer. Det fremhæves ofte, at man skal vælge den 'bedste mand til opgaven', hvilket naturligvis er et paradoks i sig selv. Sproget har dog betydning for, hvordan kulturen opleves blandt medlemmer (se næste afsnit).

"Herude der vælger vi da ikke, om det er en kvinde eller en mand. Vi vælger sgu da den, der er bedst kvalificeret. Er det ikke sådan, man skal gøre? (...) Den bedste mand på banen. Bedste kvinde/mand på banen (...) Bedste person!"

Foreningsrepræsentant

Det er også relevant at spørge, hvad det vil sige at vælge den mest kompetente person – eller nærmere, hvilke kompetencer der kigges efter. Bestyrelsesposter besættes nemlig ofte

¹⁴ <https://via.ritzau.dk/pressemeddelelse/fortsat-flere-kvinder-i-dif-idraettens-bestyrelser?publishId=1874227&releaseId=13679374&lang=da>

efter nogle ret ensartede kriterier, lyder det fra Dansk Industri¹⁵. Der kunne være andre perspektiver eller evner, der kunne være relevante for bestyrelsen at bringe i spil.

At opfordre folk til at stille op til udvalg og bestyrelser er en måde at få nye kompetencer ind. På den måde er det muligt at opfordre kvinder, hvilket FIU har forsøgt sig med. Kønskvoter er en anden mulighed, som mange organisationer anvender.

Når folk opfordres til den type poster, sker det ofte inden for allerede eksisterende netværk, fordi man derved kender personens kompetencer. Der er dog ofte en tendens til, at vi søger mod de typer af kompetencer, vi allerede kender (og måske selv besidder), hvorfor bestyrelser kan komme til at bevare status quo (Knoppers et al., 2021). Dette fænomen kaldes også homosocial reproduktion eller Rip-Rap-Rup effekten (Søiberg og Karlberg 2006). Fænomenet er særligt udtalt, når der rekrutteres gennem allerede eksisterende netværk (Knoppers et al., 2021).

At få 'nye' med i et udvalg kan være en måde at få nye perspektiver ind. Nogle bestyrelser og udvalg arbejder med et maks. antal år, man kan sidde i det pågældende udvalg. Det kan på den ene side blive en udfordring, hvis ikke der er repræsentanter, der ønsker at stille op. Omvendt kan det motivere flere til at søge, hvis der er et kontinuerligt 'flow', og at man 'binder sig' for en kortere periode.

Omklædningsfaciliteter

En af de mere konkrete områder, hvor strukturerne kan spille en rolle, er i spørgsmålet omkring omklædningsfaciliteter. Dette drejer sig om, hvorvidt alle idrætsudøvende har de muligheder for omklædning, som de oplever behov for. De fleste steder er omklædningsfaciliteterne indrettet binært, således at der er henholdsvis dame- og herreomklædning. Der kan derfor opleves manglende muligheder for transpersoner og nonbinære.

Det er marginalt få individer, som har stået i denne situation på nuværende tidspunkt, og spørgsmålet er, om der skal tages stilling til omklædningsfaciliteter, når behovet opstår eller før. DIF anbefaler i forbindelse med transpersonernes generelle idrætsdeltagelse, at organisationer tager stilling før der opstår en sag. På den måde bliver organisationen ikke nødsaget til at forholde sig til enkeltsager og specifikke individer, men har en procedure for håndteringen. FIU har opmærksomhed på problematikken og har meldt ud på sin hjemmeside om muligheder for at imødekomme ønsker om separat omklædning.

Flere med i bredden

Analysen har allerede vist, at der er en overvægt af drenge/mænd, der dyrker idræt på Frederiksberg – og det samme gælder i FIUs udvalg og bestyrelse. Et argument, der ofte går igen, er, at forandring helst skal komme nedefra. Med flere kvinder i foreningslivet vil der komme flere kvinder i bestyrelser og udvalg. Det er dog en langsigtet strategi, der må

¹⁵ Her om bestyrelser i erhvervslivet, hvoraf 81 af pladserne er besat af mænd <https://www.altin-get.dk/artikel/otte-ud-af-ti-danske-bestyrelsesmedlemmer-er-maend-det-er-ekstremt-at-saa-mange-er-saa-langt-fra-maalet>

formodes at tage en årrække, før dette opnås. Det bliver desuden i høj grad foreningernes ansvar at motivere kvinder til at engagere sig i den type af frivilligt arbejde.

Dog kan andre aktører godt hjælpe til med denne strategi, som det ses i en række initiativer fra FIU, kommunen og landsforbund. Foreningerne arbejder som beskrevet selv med strategier for mangfoldighed, og flere foreninger har selv sat initiativer i gang.

Også på andre parametre fremhæves det, at de eksisterende idrætter på Frederiksberg har et præstationsfokus med træning flere gange ugentligt samt weekendstævner. Det tiltaler nogle målgrupper, men ikke alle. Det har Bevæg dig for Livet-initiativet forsøgt at skabe bedre mulighed for alternativer til.

Kultur

Et inkluderende miljø og fremtoning

Overordnet handler opmærksomheden på en divers og inkluderende kultur om at skabe et inkluderende miljø, der giver alle borgere lyst til at være med i en forening eller engagere sig i et udvalg. Det drejer sig eksempelvis om kommunikation udadtil, tiltrækning af medlemmer, bevidsthed om træerniveau, faciliteter, sociale arrangementer, uddannelse af trænere i forhold til inklusion og dagsordenen i bestyrelse.

Det nævnes i flere sammenhænge, at FIU kan opleves som en kampplads, og det er ikke fordrende for alles engagement. Derfor kan det være fordelagtigt at kigge på fremtoning og den sociale omgangsform (hvilken adfærd anerkendes, og hvilken udstødes).

Man kunne også mere progressivt opsøge dialog med og besøge foreninger med stor diversitet i deres bestyrelser for at afmystificere udvalgs- og bestyrelsesarbejdet i FIU og forsøge en langsigtet rekrutteringsstrategi.

Retorik

Blandt de kulturelle problemstillinger findes også den måde, der tales til og om bestemte målgrupper. Det kan være diskriminerende sprog og fordomme, det kan være jokes og kommentarer, der enten er målrettet den enkelte eller som slynges tilfældigt ud. Det fremhæves i en undersøgelse blandt LGBTI+-personer¹⁶, at retorikken kan opleves som særligt hård i omklædningsrum og online idrætsfora på eksempelvis Facebook. Det kan også være tilråb som 'bøssedommer' eller 'tøseskud', der kan opleves som ekskluderende eller nedsettende.

Nogle foreninger på Frederiksberg har taget del i initiativer, der skal fremme mental trivsel i klubberne. Det kan være idrætsinitiativer som Game Changer¹⁷ eller indsatsen mod

¹⁶ https://lgbt.dk/wp-content/uploads/2021/10/Rapport_-_Udfordringer_og_barrierer_blandt_LGBTI_2020.pdf

¹⁷ <https://gamechanger.nu/>

ensomhed¹⁸, som FIU drev i samarbejde med kommunen og lokale aktører. Her er der også fokus på inklusion af medlemmer, der ellers kan føle sig udenfor/ekskluderet i foreningen.

Men retorik kan også være, når kønnede/stereotypiske karakteristika genfortælles. Det kan være, at kvinder i højere grad vægter familieliv over frivilligt udvalgs- og bestyrelsesarbejde. Det er en fortælling, der går igen mange steder i og uden for det frivillige foreningsliv. Andelen af kvindelige medlemmer i FIU, der sidder i foreningsbestyrelser, stiger med alderen og er højere end for mændene under 40 år og over 69 år. Der kan således være potentiale i at rekruttere både yngre og ældre kvindelige bestyrelsesmedlemmer.

Rapporten har allerede peget på nogle strukturelle udfordringer med eksempelvis mødetidspunkter, og at rammerne har meget at sige. Men det kan være værd at overveje, om en positiv og opbyggende retorik kan være mere motiverende ikke bare for kvinder, men for flere målgruppers tilvalg af udvalgs- og bestyrelsesarbejde.

På baggrund af ovenstående analyse er der således flere knapper at skrue på. Nogle er langsigtede, andre kortsigtede, og det kræver alle forskellige indsatser. De konkrete anbefalinger fremgår i resumeet.

¹⁸ <https://fiu-frederiksberg.dk/ikke-kategoriseret/nyt-projekt-staerke-og-rummelige-faellesskaber-skal-fastholde-og-tiltraekke-ensomme-unge/>

Litteratur

Analyse og tal (2020). "Udfordringer & barrierer blandt LGBTI+ personer i idrætsforeninger". For kulturministeriet.

https://lgbt.dk/wp-content/uploads/2021/10/Rapport_-_Udfordringer_og_barrierer_blandt_LGBTI__2020.pdf

Danmarks Idrætsforbund (2021). "Inklusion af transkønnede, interkønnede og nonbinære i idrætten. Anbefalinger til specialforbund og idrætsforeninger"

<https://www.dif.dk/inklusion-af-forskellige-koensidentiteter-i-idraet>

Eske, M. (2021). Folkeoplysningen i kommunerne. Delrapport 3: det frivillige folkeoplysende foreningsarbejde, Aarhus: Idrættens Analyseinstitut.

Europarådet (2019). Promotion of good governance in sport. Recommendation CM/Rec (20018) and explanatory memorandum, Strasbourg: Council of Europe.

<https://rm.coe.int/recommendation-of-the-committee-of-ministers-to-member-states-on-the-p/168093fb61>

Forsberg, P. (2016). 'Fremtidens idrætsfaciliteter i Frederiksberg Kommune. Afslutningsnotat. København: Idrættens Analyseinstitut

Forsberg, P. og Nielsen, C. (2016). 'Fremtidens idrætsfaciliteter i Frederiksberg Kommune. Baggrundsrapport'. København: Idrættens Analyseinstitut

Frederiksberg Idræt (2022a). Love for Frederiksberg Idræt. Vedtaget 21. april 2022, Frederiksberg: Frederiksberg Idræt.

Frederiksberg Idræt (2022b). Retningslinjer for fordeling af trænings- og turneringstimer, Frederiksberg: Frederiksberg Idræt.

Frederiksberg Kommune (2017). Driftsoverenskomst mellem Frederiksberg Idræts-Union (FIU), Frederiksberg: Kultur og Fritid, Frederiksberg Kommune.

Knoppers, Annelies, Ramon Spaaij & Inge Claringbould (2021). Discursive resistance to gender diversity in sport governance: sport as a unique field?

<https://doi.org/10.1080/19406940.2021.1915848>

Rask, Steffen; Frederik Petersen, Kristoffer Hansen & Mette Eske (2022): 'Danskernes motions- og sportsvaner 2020. Aarhus: Idrættens Analyseinstitut

Søiøberg, Mia & Mette Marie Karlberg (2006). "Ledelse og køn – sådan arbejder 18 virksomheder med den lille forskel". Jyllands-Postens forlag.

Wahldal, Ragnhild Holmen (2009). "Samspill mellom idrett og kommune: Idrettsrådene – organisasjon, rolle og oppgaver." Institutt for Samfunnsforskning. Oslo.

Thøgersen, M., Blom, J., Bjerrum, H. og Margon Simonsen, A. (2021). Lokale samråd på kultur-, idræts- og fritidsområdet. En landsdækkende spørgekemaundersøgelse blandt lokale samråd, Aarhus: Videncenter for folkeoplysning.

Thøgersen, M., Bilberg, L. og Petersen, F. (2022). Lokale samråd på kultur-, idræts- og fritidsområdet. Samrådenes roller og potentialer i fire casekommuner, Aarhus: Videncenter for folkeoplysning.

Bilag 1: Interviewliste

Der er gennemført to fokusgruppesamtaler samt 16 enkeltstående interviews. Herunder fremgår, hvem der har deltaget.

Fra FIU har følgende deltaget i interviews:

- Medlemmerne i FIUs bestyrelse (FIU-interview 1)
- FIUs direktør (FIU-interview 2)
- Repræsentant fra FIUs idrætsteam (FIU-interview 3)

Fra Frederiksberg Kommune har følgende deltaget i interviews:

- To repræsentanter fra den kommunale forvaltning (kommuneinterview 1, 2).
- Repræsentant fra folkeoplysningsudvalget og Kultur og Fritid (kommuneinterview 3)

Fra foreninger har repræsentanter fra følgende deltaget i interviews:

- CBS
- Falcon Basket
- FIF Håndbold
- FKIF Badminton
- Frederiksberg Bordtennisklub
- Frederiksberg Ju-Jitsu Klub
- Frederiksberg Rugby
- Gymnastikforeningen Hermes
- KB
- KSG Idræt
- Pan Idræt
- Parasport Frederiksberg
- Sportskollektivet

I visse interviews har fokus også været på foreningens rolle i fagidrætsudvalg og brugergrupper, såfremt foreningen har haft plads heri. Et enkelt interview har været udført som et fokusgruppesamtale med deltagelse af flere foreninger. I afrapporteringen er der henvist til foreningsinterview 1-13. Det er ikke angivet, hvilken specifik forening der refereres til, og nummereringen følger ikke rækkefølgen ovenfor.

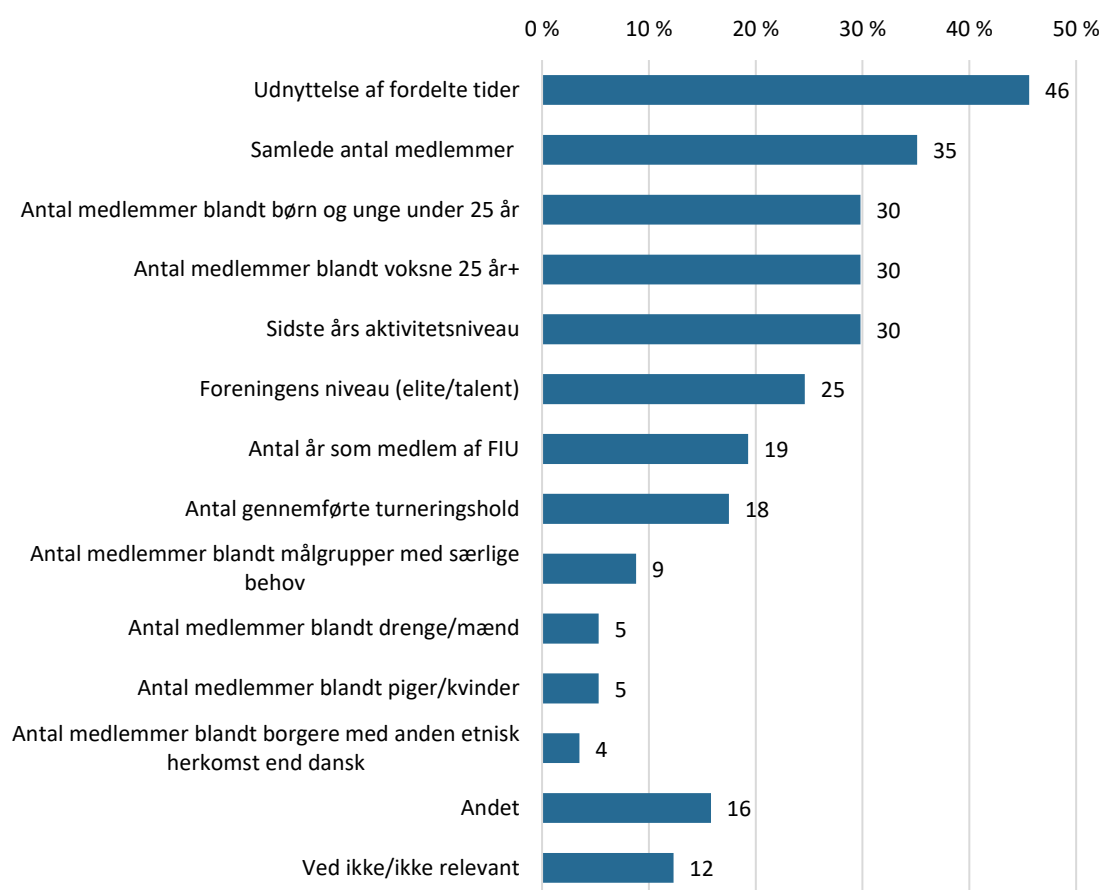
Bilag 2: Kriterier til fordeling af tider i faciliteter

Som et muligt indspil til fremtidig fordeling af tider i faciliteter, har undersøgelsen spurgt foreningerne til, hvilke principper de ser som væsentlige at fordele tider ud fra. Foreningerne har kunne vælge mellem 14 forskellige kriterier, som tider kan fordeles ud fra – de har dog maksimalt kunne vælge fem.

Knap halvdelen af foreningerne har valgt udnyttelse af fordelte tider, mens omkring hver tredje forening har valgt det samlede antal medlemmer, medlemmer under 25 år, medlemmer over 25 år samt sidste års aktivitetsniveau.

Kategorien 'andet' dækker over en række forskellige udsagn, som ikke er dækket af de foruddefinerede kriterier. To foreninger nævner, at et kriterie kan være, at ventelister også tæller med, mens to andre foreninger peger på, at man i højere grad skal lave fordelingen ud fra en mere kvalitativ vurdering af den enkelte forening (f.eks. med baggrund i strategi/vækst og at understøtte et varieret idrætstilbud).

Figur 18: Foreningernes ønsker til fremtidige kriterier for fordeling af tider (pct.)

Figuren viser svar på spørgsmålet 'Hvis man skulle gentænke principper for fordeling af tider i faciliteter, hvilke kriterier mener du så, er relevante at bruge?' Foreningerne kunne vælge op til fem kriterier (medlemmer af FIU samt ikke-medlemmer af FIU) (n=57).

Idrættens
Analyseinstitut